

AGRIBUSINESS BULLETIN

ပဲစင်းငုံ

Vol (10), December, 2023

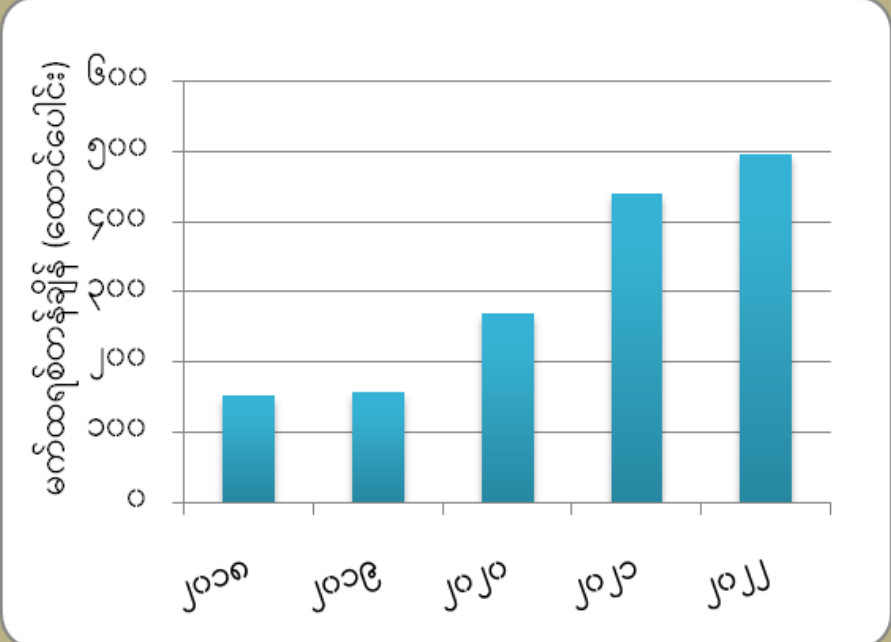
(က) ကမ္ဘာ့ပဲစင်းငုံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု

၁။ ပဲစင်းငုံ၏ မူလနေရာသည် အပူပိုင်းအာဖရိက၊ Zanzibar မှ Guinea ဒေသများထိဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြပြီး ဘီစီ ၂,၂၀၀ မှ ၂,၄၀၀ ကြား အီဂျစ်ရှိ သင်္ချိုင်းဂူများတွင် ပဲစင်းငုံဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှုအကြွင်းအကျန်များ တွေ့ရှိခဲ့ကြကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၃၅၀၀ ကျော်မှစ၍ သဘာဝအလျောက် ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိကြခြင်းကြောင့် ကုန်သည်များက အိန္ဒိယ သို့မဟုတ် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သယ်ဆောင်လာသည်ဟု ယူဆကြပါသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ Sir Joseph Hooker သည် ၎င်း၏ Flora of British India (1872 - 1897) တွင် ဟိမဝန္တာတောင်တန်း၌ မီတာ ၂,၀၀၀ အမြင့်အထိ စိုက်ပျိုးခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ပဲစင်းငုံသည် နှစ်ရှည်ချုပ်ပင်မျိုးဖြစ်သော်လည်း တစ်ရာသီ သီးနှံအမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။ အာရှ၊ အာဖရိက၊ လက်တင်အမေရိကနှင့် ကာရောဘီယံတို့တွင် အဓိကသီးနှံတစ်ခုအဖြစ် အများဆုံး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ကြပြီး ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင်လည်း နှစ်စဉ်စိုက်ပျိုးလေ့ရှိကြပါသည်။ ပဲစင်းငုံကို ကုလားပဲနီ၊ ကွန်ဂိုပဲစေ့ (Congo)၊ မျက်ကန်းပဲ (no-eye pea)၊ ခါးဒီရို (Kadios) ၊ အပူပိုင်းပဲစိမ်း (Tropical green pea) ဟု လူသိများကြပြီး အပူပိုင်းနှင့် သမပိုင်းတို့တွင် ပေါက်ရောက်သော ပဲမျိုးရင်းဝင် တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ လူသားတို့အတွက် အစားအစာအဖြစ်သာမက တိရစ္ဆာန်အစာနှင့် သဘာဝသစ်စိမ်းမြေဩဇာများအဖြစ်လည်း အသုံးပြုကြပါသည်။ ပဲစင်းငုံ၏ အင်္ဂလိပ်အမည်မှာ Pigeon Pea ဖြစ်ပြီး သိပ္ပံအမည်မှာ *Cajanus cajan* (L.) Millsp ဟုခေါ်ဆိုပါသည်။ ပဲစင်းငုံ၏ မျိုးရင်းမှာ Fabaceae ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ပဲစင်းငုံကို အာဖရိကတိုက်ရှိ ကင်ညာနိုင်ငံတွင် ၁၉၆၂ ဟက်တာ၊ မာလာဝီနိုင်ငံတွင် ၁၂၃,၀၀၀ ဟက်တာ၊ ယူဂန်ဒါနိုင်ငံတွင် ၈၆,၀၀၀ ဟက်တာ၊ မိုဇမ်ဘစ်တွင် ၈၅,၀၀၀ ဟက်တာနှင့် တန်ဇန်နီးယားတွင် ၆၈,၀၀၀ ဟက်တာ စိုက်ပျိုးလျက်ရှိပါသည်။ အာရှတွင် အိန္ဒိယ၊ မြန်မာ၊ တရုတ်နှင့် နီပေါနိုင်ငံများတွင် ပဲစင်းငုံ အများဆုံးစိုက်ပျိုးမှုရှိပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ၃.၅၈ ဟက်တာ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၅၆၀,၀၀၀ ဟက်တာ၊ တရုတ်နိုင်ငံတွင် ၁၅၀,၀၀၀ ဟက်တာနှင့် နီပေါတွင် ၂၀,၇၀၃ ဟက်တာခန့် စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ အာဖရိက (အရှေ့ပိုင်းနှင့်တောင်ပိုင်း) တွင် ပဲစင်းငုံသည် မာလာဝီ၊ ကင်ညာ၊ ယူဂန်ဒါ၊ မိုဇမ်ဘစ်နှင့် တန်ဇန်နီးယားတို့တွင် အရေးပါသောသီးနှံအဖြစ် ဟက်တာ ၀.၅၆ သန်း စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပဲစင်းငုံကို နိုင်ငံပေါင်း (၈၂) နိုင်ငံခန့် စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်ကြပါသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့ပဲစင်းငုံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုဧရိယာ၏ ၇၂ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ဖြင့် အများဆုံး စိုက်ပျိုးလျက်ရှိပါသည်။

(ခ) ကမ္ဘာ့ပဲစင်းငုံ ကုန်သွယ်မှု

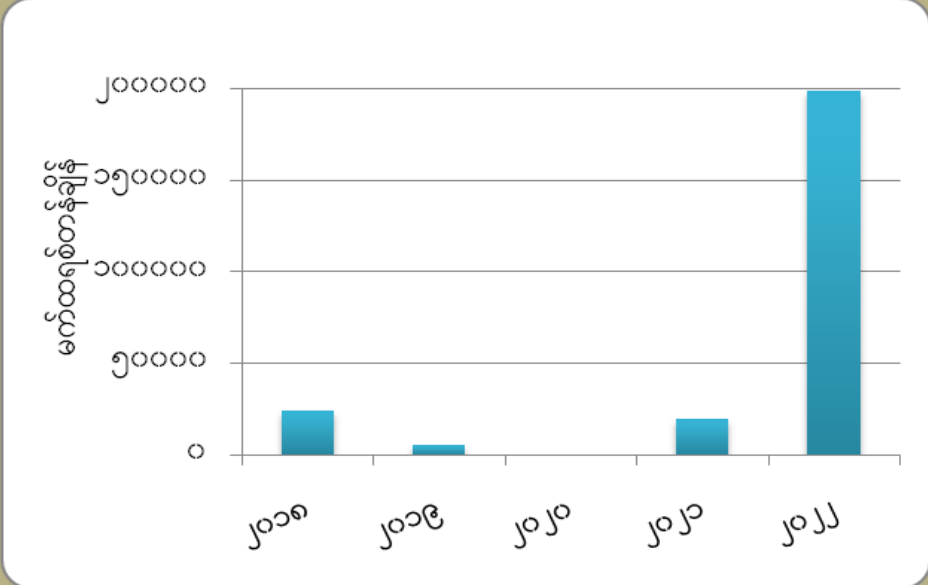
၃။ ကမ္ဘာ့တင်ပို့မှုကို နှစ်အလိုက်လေ့လာပါက ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ ပဲစင်းငုံ တင်ပို့သည့် နိုင်ငံပေါင်း (၆၆) နိုင်ငံရှိပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၁၅၃ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၁၅၆ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၂၆၉ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၄၄၁ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၄၉၆ ဖြင့်လည်းကောင်း တင်ပို့မှုမြင့်တက်လျက် ရှိပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၄၉၆ ကျော်ဖြင့် အများဆုံး တင်ပို့မှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ပဲစင်းငုံတင်ပို့မှုမှာ (၂၂၄)% တိုးမြှင့်တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပြီး

ရင်းမြစ်- ITC Trade Map
ပုံ (၁) ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ နှစ်အလိုက် ပဲစင်းငုံတင်ပို့မှု အခြေအနေ

ယခင် ၂၀၂၁ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၁၂.၅% တိုးမြှင့်တင်ပို့ နိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ (ပုံ-၁)

၄။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပဲစင်းငုံအများဆုံး တင်ပို့သည့်နိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိပြီး နိုင်ငံပေါင်း (၂၇) နိုင်ငံသို့ တင်ပို့လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ နှစ်အလိုက် ပဲစင်းငုံတင်ပို့မှုမှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် ၂၄,၁၅၉ ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် ၅,၅၄၂ ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် ၄၁၂ ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် ၁၉,၇၅၃ ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် ၁၉၈,၄၂၃ တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်နှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ပဲစင်းငုံ တင်ပို့မှုမှာ (၇၂၁) % ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယခင် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် (၉၀၅) % တိုးမြှင့်တင်ပို့နိုင်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ (ပုံ-၂)

ရင်းမြစ်- ITC Trade Map
ပုံ (၂) ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲစင်းငုံတင်ပို့မှု အခြေအနေ

ဇယား (၁) ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ပဲစင်းငုံတင်ပို့မှုအများဆုံး (၁၀) နိုင်ငံ (တင်ပို့မှု-MT ထောင်ပေါင်းနှင့် တန်ဖိုး US\$ ထောင်ပေါင်း)

စဉ်	နိုင်ငံအမည်	တင်ပို့မှု	တန်ဖိုး	စဉ်	နိုင်ငံအမည်	တင်ပို့မှု	တန်ဖိုး
၁	မြန်မာ	၁၉၈	၁၄၆	၆	အိန္ဒိယ	၂၅	၃၀
၂	တန်ဇမ်နီးယား	၁၀၈	၅၁	၇	ယူအေအီး	၃	၂
၃	မာလာဝီ	၇၃	၃၆	၈	အီသီယိုးပီးယား	၂	၁
၄	မိုဇမ်ဘစ်	၄၂	၁၇	၉	ပြင်သစ်	၁	၀.၆
၅	ဆူဒန်	၃၂	၂၉	၁၀	ပီရူး	၁	၂

ရင်းမြစ်- ITC Trade Map

ပထမအများဆုံး၊ တန်ဇမ်နီးယား (Tanzania) နိုင်ငံသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၁၀၈ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာထောင်ပေါင်း ၅၁ ဖြင့် ဒုတိယအများဆုံး၊ မာလာဝီနိုင်ငံသည် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၇၃ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာထောင်ပေါင်း ၃၆ ဖြင့် တတိယအများဆုံး၊ မိုဇမ်ဘစ်နိုင်ငံသည် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၄၂ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာထောင်ပေါင်း ၁၇ ဖြင့် စတုတ္ထအများဆုံး တင်ပို့မှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် တင်ပို့မှုတန်ချိန် စတုတ္ထအများဆုံးဖြစ်သည့် မိုဇမ်ဘစ်နိုင်ငံထက် တင်ပို့မှုတန်ချိန်နည်းသော်လည်း တန်ဖိုးရရှိမှုမှာ မြင့်မားနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဇယား (၁)

ဇယား (၂) ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ပဲစင်းငုံတင်သွင်းမှုအများဆုံး (၁၀) နိုင်ငံ (တင်သွင်းမှု MT ထောင်ပေါင်းနှင့် တန်ဖိုး US\$ ထောင်ပေါင်း)

စဉ်	နိုင်ငံအမည်	တင်သွင်းမှု	တန်ဖိုး	စဉ်	နိုင်ငံအမည်	တင်သွင်းမှု	တန်ဖိုး
၁	အိန္ဒိယ	၈၈၂	၆၃၃,၈၃၄	၆	အမေရိကန်	၆	၁၁,၆၁၂
၂	သီရိလင်္ကာ	၁၅၄	၁၁၉	၇	ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း	၂	၂,၉၀၅
၃	ယူအေအီး	၁၈	၁၃,၂၅၅	၈	တန်ဇမ်နီးယား	၁	၁၀၇
၄	နီပေါ	၁၂	၁၀,၂၄၉	၉	တောင်အာဖရိက	၁	၉၅၉
၅	ကင်ညာ	၇	၂,၃၅၀	၁၀	ဘယ်လ်ဂျီယံ	၁	၁,၁၁၀

ရင်းမြစ်- ITC Trade Map

၅။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ပဲစင်းငုံ တင်ပို့မှုအများဆုံး နိုင်ငံ (၁၀) နိုင်ငံမှာ မြန်မာ၊ တန်ဇမ်နီးယား (Tanzania)၊ မာလာဝီ၊ မိုဇမ်ဘစ် (Mozambique)၊ ဆူဒန်၊ အိန္ဒိယ၊ ယူအေအီး (United Arab Emirates)၊ အီသီယိုးပီးယား (Ethiopia)၊ ပြင်သစ်နှင့် ပီရူးနိုင်ငံတို့ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၁၉၈၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာထောင်ပေါင်း ၁၄၆ ဖြင့် ပထမအများဆုံး၊ တန်ဇမ်နီးယား (Tanzania) နိုင်ငံသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၁၀၈ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာထောင်ပေါင်း ၅၁ ဖြင့် ဒုတိယအများဆုံး၊ မာလာဝီနိုင်ငံသည် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၇၃ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာထောင်ပေါင်း ၃၆ ဖြင့် တတိယအများဆုံး၊ မိုဇမ်ဘစ်နိုင်ငံသည် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၄၂ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာထောင်ပေါင်း ၁၇ ဖြင့် စတုတ္ထအများဆုံး တင်ပို့မှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် တင်ပို့မှုတန်ချိန် စတုတ္ထအများဆုံးဖြစ်သည့် မိုဇမ်ဘစ်နိုင်ငံထက် တင်ပို့မှုတန်ချိန်နည်းသော်လည်း တန်ဖိုးရရှိမှုမှာ မြင့်မားနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဇယား (၁)

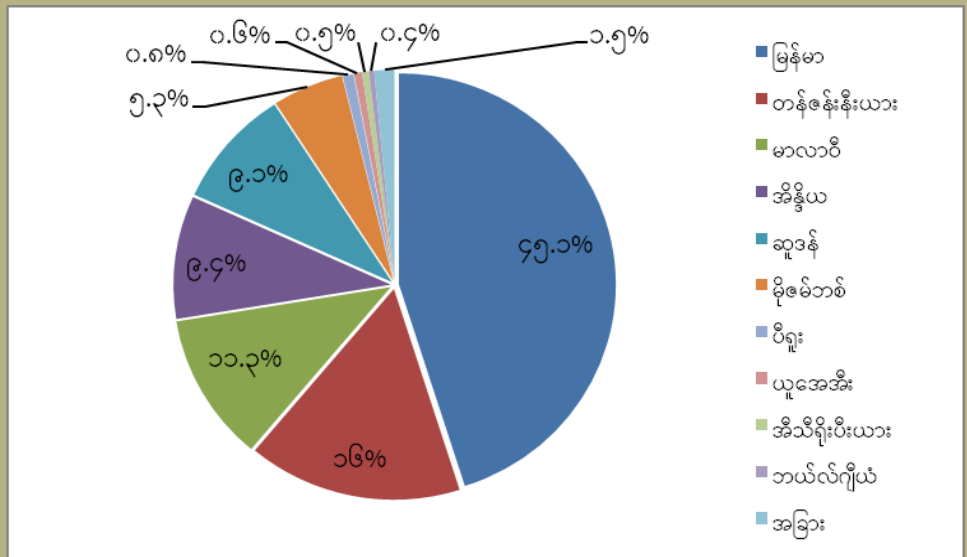
၆။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ပဲစင်းငုံ တင်သွင်းမှု အများဆုံး (၁၀) နိုင်ငံမှာ အိန္ဒိယ၊ သီရိလင်္ကာ၊ ယူအေအီး (United Arab Emirates) ၊ နီပေါ၊ ကင်ညာ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း၊ တန်ဇမ်နီးယား၊ တောင်အာဖရိကနှင့် ဘယ်လ်ဂျီယံနိုင်ငံတို့ဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် တင်သွင်းမှုတန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၈၈၂ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၆၃၃,၈၃၄ ဖြင့် ပထမအများဆုံး၊ သီရိလင်္ကာ

နိုင်ငံသည် တင်သွင်းမှုတန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၁၅၄ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၁၉ ၊ ယူအေအီး (United Arab Emirates) နိုင်ငံသည် တင်သွင်းမှုတန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၁၈ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၃,၂၅၅၊ နီပေါနိုင်ငံသည် တင်သွင်းမှုတန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၁၂ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁၀,၂၄၉ ၊ ကင်ညာနိုင်ငံသည် တင်သွင်းမှုတန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၇ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂,၃၅၀ တင်သွင်းမှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဇယား (၂)

၇။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပဲစင်းငုံသီးနှံများကို နိုင်ငံပေါင်း (၂၇) နိုင်ငံသို့ တင်ပို့မှုရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် ၂၄,၁၅၉ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် ၅,၅၄၂ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၄၁၂ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၁၉,၇၅၃ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၁၇) မှ မက်ထရစ်တန်ချိန် ၁၉၈,၄၂၃ ဖြင့် တင်ပို့မှုရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် (၅) နှစ်တာကာလအတွင်း နိုင်ငံများမှ ဝယ်ယူတင်သွင်းမှု အများဆုံးဖြစ်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အများဆုံးတင်သွင်းသောနိုင်ငံများမှာ အိန္ဒိယ၊ ယူအေအီး(United Arab Emirates)၊ နီပေါ၊ ပါကစ္စတန်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ပြင်သစ်၊ စင်္ကာပူ၊ တရုတ်၊ အီတလီနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့ဖြစ်ပြီး ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် ၁၉၂,၉၉၉ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယူအေအီး (United Arab Emirates) နိုင်ငံသည် ၂,၇၇၅ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နီပေါနိုင်ငံသည် ၁,၅၂၅ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံသည် ၃၅၀ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ၂၂၃ ဖြင့် အများဆုံးတင်သွင်းခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ - က)

(ဂ) ကမ္ဘာ့ပဲစင်းငုံသီးနှံ ဈေးကွက်အခြေအနေ

၈။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ပဲစင်းငုံ တင်ပို့သည့် နိုင်ငံများ၏ ဈေးကွက်ရရှိမှုမှာ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၄၅.၁ % ဖြင့် ပထမအများဆုံး၊ တန်ဇမ်နီးယား (Tanzania) နိုင်ငံသည် ၁၆ % ဖြင့် ဒုတိယအများဆုံး၊ မာလာဝီ (Malawi) နိုင်ငံသည် ၁၁.၃ % ဖြင့် တတိယအများဆုံး ရရှိထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည် (ပုံ-၃)။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲမျိုးစုံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုသည် သီးနှံအားလုံး စုစုပေါင်းစိုက်ပျိုးမှုတွင် ဒုတိယအများဆုံးဖြစ်ပြီး တစ်နိုင်ငံလုံး လယ်ယာထွက်ကုန်ပစ္စည်းစုစုပေါင်း၏ (၃၃) % ထုတ်လုပ်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများသို့ နှစ်အလိုက် ပဲစင်းငုံပြည်ပတင်ပို့မှု ဈေးကွက်ရရှိမှုမှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ၁၃.၈ % ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၄% ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ၀.၂% ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ၄.၇ % နှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ၄၅.၁% ရရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ (ပုံ - ၃)

ရင်းမြစ်- ITC Trade Map
ပုံ (၃) ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ပဲစင်းငုံ ဈေးကွက်ရရှိမှု အခြေအနေ

(ဃ) အိန္ဒိယနိုင်ငံ (မွန်ဘိုင်း) ပဲစင်းငုံ ဈေးကွက်အခြေအနေ

၉။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မွန်ဘိုင်းမြို့တွင် ၂၀၁၉ ခုနှစ်၌ ပဲစင်းငုံတစ်တန် (မက်ထရစ်) လျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၁၉၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်၌ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၆၄၁ ၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၌ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၈၅၀ နှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၌ ၇၈၄ ရှိပါသည်။ ၅ နှစ်တာကာလအတွင်း ပဲစင်းငုံတစ်တန်လျှင် ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ၆၄၁ ဒေါ်လာဖြင့် ဈေးအနိမ့်ဆုံးဖြစ်နေပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ၈၅၀ ဒေါ်လာဖြင့် ဈေးအမြင့်ဆုံးဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဈေးနှုန်းပြောင်းလဲမှုများကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ် လေ့လာပါက ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် (၉)% နှင့် ၂၀၂၁ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက (၇)% မြင့်တက်လျက်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

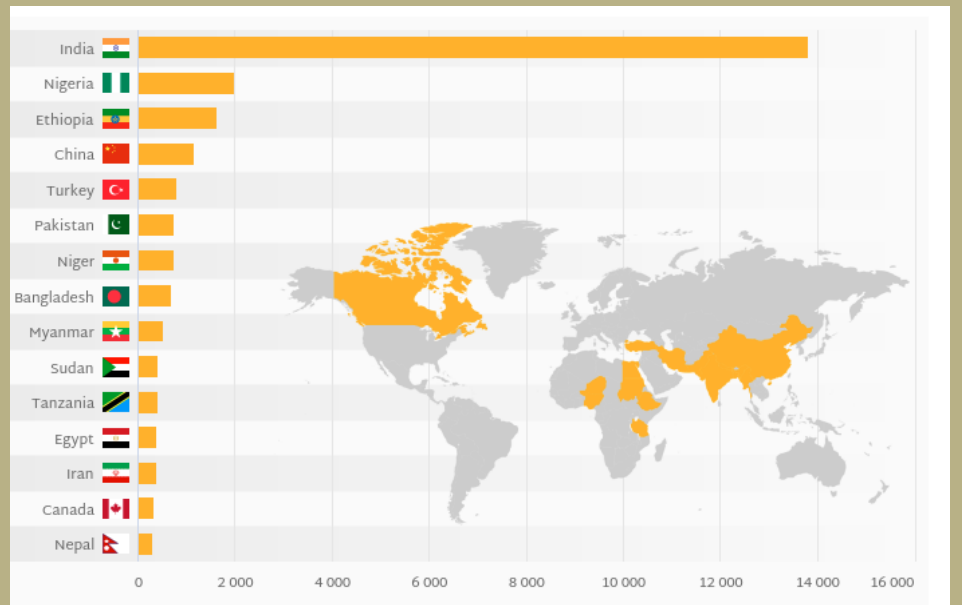
ဇယား (၃) အိန္ဒိယနိုင်ငံ (မွန်ဘိုင်း) ပဲစင်းငုံ ဈေးကွက်အခြေအနေ (MT/USD)

လအမည်	၂၀၁၉	၂၀၂၀	၂၀၂၁	၂၀၂၂	လအမည်	၂၀၁၉	၂၀၂၀	၂၀၂၁	၂၀၂၂
ဇန်နဝါရီ	၆၅၃	၅၄၀	၇၆၈	၇၉၃	ဇူလိုင်	၇၈၅	၆၂၀	၈၃၀	၈၉၇
ဖေဖော်ဝါရီ	၇၀၂	၅၄၀	၉၂၂	၈၁၉	ဩဂုတ်	၇၅၀	၆၃၀	၈၈၅	၉၂၂
မတ်	၆၇၁	၅၄၀	၉၂၂	၈၁၃	စက်တင်ဘာ	၆၈၃	၆၄၀	၈၈၉	၉၆၁
ဧပြီ	၇၀၈	၅၄၀	၉၂၂	၈၀၆	အောက်တိုဘာ	၆၉၄	၆၃၀	၉၉၂	-
မေ	၇၉၄	၅၈၀	၈၈၀	၇၈၀	နိုဝင်ဘာ	၇၀၅	၉၂၂	၆၈၅	၈၉၇
ဇွန်	၇၇၂	၅၉၀	၈၂၄	၈၁၉	ဒီဇင်ဘာ	၇၀၅	၉၂၂	၆၈၅	၈၉၇
					ပျမ်းမျှ	၇၁၉	၆၄၁	၈၅၀	၇၈၄

ရင်းမြစ်- MOC

(င) ပဲစင်းငုံစားသုံးမှုပုံစံနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ

၁၀။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ကိန်းဂဏန်းများအရ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် တစ်ဦးချင်း ပဲစားသုံးမှုပမာဏမှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် ၅၃ ကီလိုဂရမ်ရှိပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ၄၄.၅ ကီလိုဂရမ်သာရှိခြင်းကြောင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ၂၁ % တိုးမြှင့်စားသုံးလာသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၂၈ နိုင်ငံ၏ ပဲစားသုံးမှု လေ့လာတွေ့ရှိချက်အရ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပဲစားသုံးမှုမှာ ၁၃,၈၅၅ မက်ထရစ် ကီလိုတန်ဖြင့် ပထမအများဆုံး၊ နိုင်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံသည် ဒုတိယအများဆုံး၊ အီသီယိုးပီးယားနိုင်ငံသည် တတိယအများဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယလူမျိုးများသည် ပဲစင်းငုံကို ကြိုက်နှစ်သက်မှုများခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာ့ပဲစင်းငုံ တင်သွင်းမှု အများဆုံး ၁၀ နိုင်ငံစာရင်းတွင် ပါဝင်ပါသည်။

ရင်းမြစ်- Faostat, Helgi Analytics Calculation, 2020

ပုံ (၄) ၂၀၂၀ ခုနှစ်အတွင်း နိုင်ငံအလိုက်ပဲစားသုံးမှုအခြေအနေ

မက်ထရစ်ကီလိုတန်အောက် ၂၀,၀၀ ပဲစားသုံးမှုရှိသည့် နိုင်ငံများမှာ တရုတ်၊ တူကီယဲ၊ ပါကစ္စတန်၊ နိုင်ဂျာ (Niger)၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ မြန်မာ၊ ဆူဒန်၊ တန်ဇမ်နီးယား၊ အီဂျစ်၊ အီရန်၊ ကနေဒါနှင့် နီပေါနိုင်ငံတို့ ဖြစ်ပါသည်။ (ပုံ - ၄)

၁၁။ ပဲစင်းငုံတွင် thiamin၊ riboflavin၊ niacin၊ ဗီတာမင် B-6၊ ဖောလိတ်၊ ဗီတာမင် A၊ ကယ်လစီယမ်၊ သံ၊ မဂ္ဂနီဆီယမ်၊ ဖော့စဖရပ်နှင့် ပိုတက်စီယမ်တို့ များစွာပါဝင်ခြင်းကြောင့် လည်ချောင်းနာခြင်း၊ ချောင်းဆိုးခြင်း၊ အဆုတ်အအေးမိခြင်း၊ အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာပိုးဝင်ခြင်း၊ နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်း၊ ဓမ္မတာမမှန်ခြင်း၊ အနာများ၊ ဒဏ်ရာများ၊ ဝမ်းဗိုက်အကျိတ်များ၊ ဆီးချို၊ အချဉ်ဓာတ်၊ အစာအိမ်နာခြင်း၊ အဆိပ်သင့်ခြင်း၊ လိပ်ခေါင်းနှင့် အတွင်းအင်္ဂါများ ရောင်ရမ်းခြင်းစသည့် ဝေဒနာများကိုပါ ကာကွယ်ကုသပေးနိုင်သည့် ဓာတ်များပါဝင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပဲစင်းငုံတွင် အဓိကအများဆုံးပါရှိသည့် ပိုတက်စီယမ် သတ္တုဓာတ်သည် ခန္ဓာကိုယ်ထဲတွင် ဓာတ်ပြုပြီးနောက် သွေးဖိအားကို လျော့ချပေးနိုင်စွမ်းရှိခြင်းကြောင့် သွေးတိုးရောဂါရှိသူများ အနေဖြင့် နေ့စဉ် စားသုံးပေးသင့်ပါသည်။ ပဲစင်းငုံစားသုံးခြင်းဖြင့် သွေးပေါင်ချိန်ကို ထိန်းပေးခြင်း၊ သွေးအားနည်းခြင်းရောဂါကို ကာကွယ်ပေးခြင်း၊ ရောင်ရမ်းခြင်းကိုကုသခြင်း၊ ကိုယ်အလေးချိန်လျော့စေရန် ကူညီပေးခြင်း၊ ကိုယ်ခံစွမ်းအားကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ နှလုံးကျန်းမာရေးနှင့် အစာခြေဖျက်အားစနစ်တို့ကိုလည်း ကောင်းမွန်ခြင်းစသည့် အကျိုးကျေးဇူးများစွာရှိပါသည်။ ပရိုတင်းဓာတ် အပြည့်အဝပါရှိသည့် ပဲစင်းငုံကို စားသုံးခြင်းဖြင့် ဆဲလ်များ၊ တစ်သျှူးများ၊ ကြွက်သားများနှင့် အရိုးများကို ကောင်းစွာတည်ဆောက်စေပြီး ခန္ဓာကိုယ်ကြီးထွားဖွံ့ဖြိုးစေပါသည်။ ခန္ဓာကိုယ်ထဲရှိ ဆဲလ်အသစ်များ တည်ဆောက်မှုကို အားပေးခြင်းကြောင့် ပဲစင်းငုံတစ်ခွက် နေ့စဉ်စားသုံးခြင်းဖြင့် ပရိုတင်း ၁၁ ဂရမ် ရရှိနိုင်ပါသည်။ ဖောလစ်အက်စစ် (သွေးနီဆဲလ်များ ထုတ်လုပ်ရာတွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် ဘီတာမင် B အုပ်စုဝင်တစ်မျိုး) ကြွယ်ဝသဖြင့် သွေးအားနည်းခြင်းရောဂါကိုလည်း ကာကွယ်ပေးနိုင်ပါသည်။ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများတွင် ပဲစင်းငုံကို စားသုံးမှုများပြီး အနောက်နိုင်ငံများတွင်မူ ပဲစင်းငုံစေ့ကို

အမှုန့်အဖြစ်ပြုလုပ်၍ အခြားသော ကောက်ပဲသီးနှံများဖြင့်ရောနှော၍ ပေါင်မုန့်အဖြစ် ပြုလုပ်စားသုံးကြပါသည်။ ကျန်းမာရေး အတွက် အကျိုးကျေးဇူးများစွာရှိခြင်းကြောင့် အစားအသောက်နှင့် စည်သွပ်ဘူးလုပ်ငန်းများတွင် ဟင်းချို၊ စွပ်ပြုတ်၊ ငံပြာ ရည်နှင့် ထမင်းဟင်းလျာများ ပြင်ဆင်ရာ၌ ပဲစင်းငုံကို ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့်လည်းကောင်း ပဲကြာဆံ ထုတ်လုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း ထည့်သွင်းအသုံးပြုကြကြောင်းသိရှိရပါသည်။ ပဲစင်းငုံတွင် ပရိုတင်းဓာတ် ပြည့်ဝစွာပါရှိခြင်းကြောင့် အကောင်းဆုံး ဖြည့်စွက်စာ အဖြစ် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးတွင် စားသုံးမှုမြင့်မားလျက်ရှိပါသည်။

၁၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဲစင်းငုံသည် ကုလားပဲကဲ့သို့ ဟင်းလျာအဖြစ် တွင်ကျယ်စွာမသုံးစွဲသော်လည်း ကုလားပဲထက်ပို၍ လူတို့၏ ကျန်းမာရေးနှင့် ပိုမိုသင့်လျော်ကြောင်း မြန်မာ့ဆေးကျမ်းများတွင် ဖော်ပြချက်များရှိပါသည်။ ဓာတုရသကျမ်းတွင် ပဲစင်းငုံသည် သလိပ်ရောဂါနှင့် သည်းခြေနာရောဂါများကို သက်သာစေခြင်း၊ လည်ချောင်းနာခြင်းနှင့် ဝမ်းသွားခြင်းတို့အတွက် လည်း ပဲစင်းငုံအဖြစ်ကို အသုံးပြုကြပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် ပဲစင်းငုံ၏အဖြစ်ကို စိတ်ငြိမ်ဆေးဖော်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင် ဝမ်းလျှောရောဂါ၊ ချောင်းဆိုးရောဂါနှင့် ရင်ခေါင်းပိုင်း နာကျင်ခြင်းရောဂါတို့အတွက် ပဲစင်းငုံပင်၏အရွက်ဖြင့် ဆေးဖော်၍ ကုသလေ့ရှိကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

၁၃။ ပဲစင်းငုံသည် ခြောက်သွေ့သောရာသီဥတုတွင် ကောင်းမွန်စွာ ရှင်သန်ကြီးထွားနိုင်ပြီး နက်ရှိုင်းစွာ ထိုးဖောက်နိုင်သည့် အမြစ် ဖွဲ့စည်းပုံရှိခြင်းကြောင့် ရေနှင့်အခြားလိုအပ်သည့် အာဟာရဓာတ်များစွာကို စုဆောင်းနိုင်စွမ်းရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပဲစင်း ငုံသည် မိုးခေါင်ရေရှားမှုဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည်မြင့်မားခြင်းကြောင့် ခြောက်သွေ့သောနေရာများတွင် အစားအစာဖူလုံရေးအတွက် အလိုအပ်ဆုံးသော သီးနှံများထဲမှတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ထားကြောင်းသိရှိရပါသည်။ အယ်လ်နီညိုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော ရာသီဥတုဆိုးရွားသည့်ဒဏ်များကို ခံနိုင်ရည်ရှိနိုင်သည့် သီးနှံဖြစ်ခြင်းကြောင့် တောင်သူများအနေဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးများသည့် သီးနှံကို ရွေးချယ်စိုက်ပျိုးမည်ဆိုပါက ပဲစင်းငုံသီးနှံသည် အသင့်တော်ဆုံးသော သီးနှံဖြစ်ပါသည်။

၁၄။ ယခုအခါ ပဲစင်းငုံကို တိရစ္ဆာန်အစာ၊ လောင်စာ၊ ချိပ်ပိုးမွေးမြူခြင်း၊ သစ်ဆွေးမြေဩဇာ၊ မြေဆီလွှာထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် လေကာခြင်းများတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုနေသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းသည် ကျန်းမာရေးအတွက် အကျိုး ကျေးဇူးများစွာရှိခြင်းကြောင့် အစားအသောက်နှင့် အဖျော်ယမကာလုပ်ငန်းများသည် ဟင်းချို၊ စွပ်ပြုတ်၊ ငံပြာရည်နှင့် ထမင်း ဟင်းလျာများ ပြင်ဆင်ရာတွင် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ထည့်သွင်းအသုံးပြုလာကြပါသည်။ ထို့အပြင် ပဲစင်းငုံသည် နှစ်ရှည်ပင်ဖြစ်သည့် အတွက် တောင်သူများ အများအပြားရိတ်သိမ်းနိုင်ပြီး ပိုလျှံသည်များကို ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်များတွင် ကုန်သွယ်မှု အတွက် အသုံးပြုနိုင်ပြီး အပိုဝင်ငွေများစွာရရှိနိုင်ပါသည်။

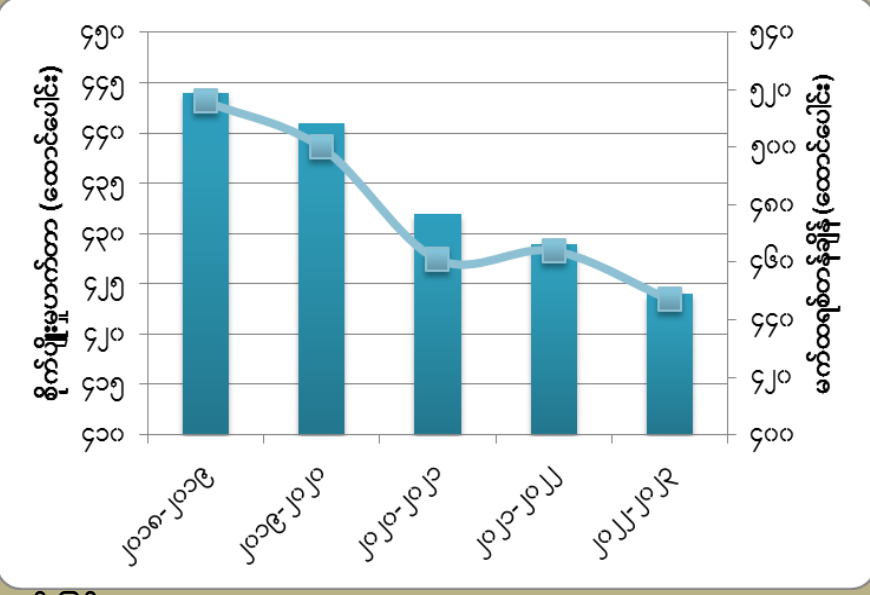
(စ) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲစင်းငုံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု

၁၅။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲမျိုးစုံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုသည် အာဆီယံနိုင်ငံများတွင် ဦးဆောင်နိုင်ငံအဖြစ် ၁၉၉၉ ခုနှစ်မှ စတင်ရပ်တည် ခဲ့ပါသည်။ ပဲမျိုးစုံစိုက်ပျိုးခြင်းသည် စိုက်ပျိုးရလွယ်ကူခြင်း၊ ဝင်ငွေရသီးနှံ (Cash Crop) ဖြစ်ခြင်း၊ အရင်းအနှီးကုန်ကျစရိတ် သက်သာခြင်း၊ မြေဆီလွှာဖွံ့ဖြိုးမှုကို အကျိုးပြုစေခြင်း၊ ပြည်ပဈေးကွက် ဝယ်လိုအားရှိခြင်းတို့ကြောင့် တောင်သူလယ်သမားများ အကျိုးစီးပွားနှင့် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိရေးအတွက် အဓိကကျသည့် သီးနှံဖြစ်ပါသည်။ ပဲမျိုးစုံသီးနှံများအနက် ပဲစင်းငုံသီးနှံသည် အယ်လ် နီညိုကျရောက်ခြင်းကဲ့သို့သော မိုးခေါင်ရေရှားမှုဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိခြင်း၊ အမြစ်ဆင်းအားကောင်းမွန်ခြင်းကြောင့် ရေစုပ်ယူမှု အားကောင်း ခြင်း၊ ငယ်စဉ်တွင် အပင်ဖြစ်ထွန်းမှုနှေးခြင်းကြောင့် သီးညှပ်စိုက်ပျိုး ရန် အလွန်ကောင်းမွန်ခြင်းစသည့် အားသာချက်များစွာရှိခြင်းတို့ ကြောင့် မိုးသီးနှံအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အပူပိုင်းခြောက်သွေ့ဒေသ များဖြစ်သည့် မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်းနှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင်

အများဆုံး စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ အခြေခံအားဖြင့် ပဲစင်းငုံပင်ပြန့်နှံ့နှင့် ပဲစင်းငုံပင်ထောင်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် အများဆုံးစိုက်ပျိုးသည့် ပဲစင်းငုံမျိုးများမှာ သက်ကြီးမျိုးများဖြစ်ပြီး သက်တမ်း (၂၇၅) ရက်ခန့်ရှိပါသည်။ အသက်ရက်အလိုက် သက်ကြီးမျိုး၊ သက်လတ်မျိုးနှင့် သက်လျင်မျိုးဟူ၍ ခေါ်ဆိုကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းနှင့် အပူပိုင်းခြောက်သွေ့သည့် ဒေသများတွင် ရွှေဒဂါးနှင့် ငါးဆံပဲစသည့် သက်ကြီးပဲစင်းငုံမျိုးများကို စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ သက်ကြီးမျိုးကို တန်းကြား (၄.၅) ပေ၊ ပင်ကြား (၁) ပေ၊ သက်လတ်မျိုးကို တန်းကြား (၃) ပေ၊ ပင်ကြား (၁) ပေ၊ သက်လျင်မျိုးကို တန်းကြား (၂) ပေ၊ ပင်ကြား (၆) လက်မဖြင့် စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ ပဲစင်းငုံကို သီးညှပ်စိုက်ပျိုးရာတွင် ပင်ကြားတန်းကြားကို (၁.၅-၃) ပေ၊ (၇-၁၀.၅) ပေအထိ ထား၍ စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ ပဲစင်းငုံသီးနှံကို သီးသန့် (သို့မဟုတ်) သီးညှပ် စိုက်ပျိုးလေ့ရှိသော်လည်း စိုက်ပျိုးဧရိယာ၏ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော်မှာ သီးညှပ်သီးနှံအဖြစ် စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ သီးသန့်စိုက်ပျိုးရာတွင် သက်တမ်းအလိုက် သတ်မှတ်ထားသော အပင်အရေအတွက်ဝင်အောင် စိုက်ပျိုးရပါမည်။ သီးညှပ်စိုက်ပျိုးရာတွင် ပဲစင်းငုံတစ်တန်းနှင့် တစ်တန်းကြားတွင် ပဲတီစိမ်း၊ နှမ်း၊ မြေပဲ၊ ဝါ၊ နေကြာနှင့် နှံစားပြောင်းများကို (၃) တန်း မှ (၅) တန်းထိ ညှပ်၍စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ ကြားညှပ်စိုက်ပျိုးခြင်းအားဖြင့် ပဲစင်းငုံသီးနှံမပေါ်မီ အခြားသီးနှံများ ရိတ်သိမ်းရသဖြင့် အပိုဝင်ငွေများစွာ ရရှိနိုင်ပါသည်။

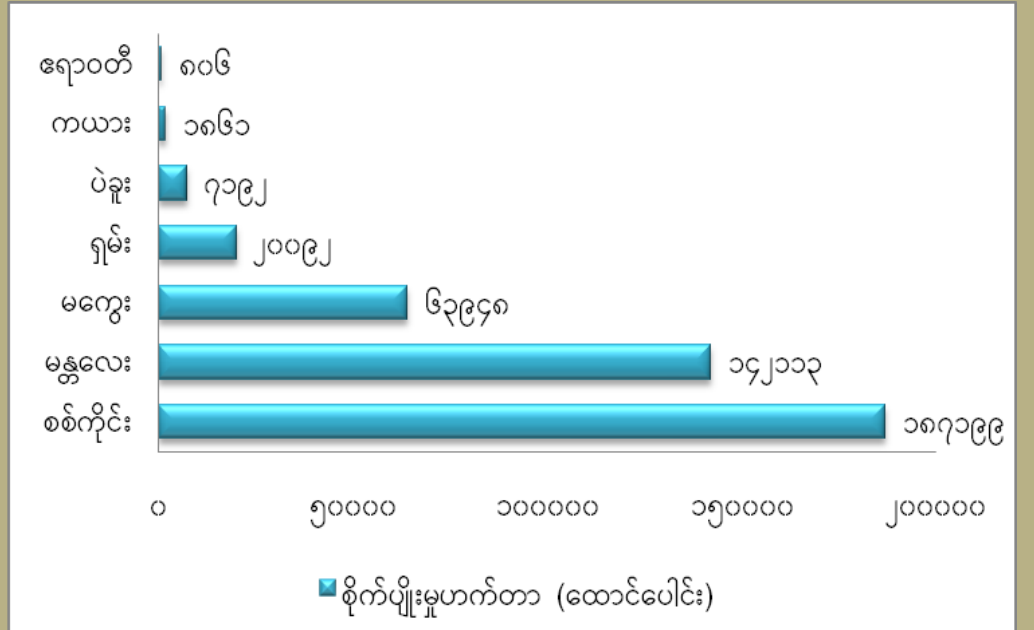
၁၆။ ပဲစင်းငုံစိုက်ပျိုးခြင်းအတွက် အသင့်တော်ဆုံးအပူချိန်မှာ (၂၀) ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်မှ (၃၀) ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ဖြစ်ပြီး (၂၀) ဒီဂရီ စင်တီဂရိတ်အောက်လျော့နည်းပါက အပင်ကြီးထွားဖြစ်ထွန်းမှုကို နှေးကွေးစေပါသည်။ အပင်သက်တမ်းတစ်လျှောက် နှင်းခါး ရိုက်မှုနှင့် ရေဝပ်ခြင်းဒဏ် ခံနိုင်ရည်မရှိပါ။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် ပေ (၆၀,၀၀၀) အထိ စိုက်ပျိုးနိုင်ပြီး မိုးရေချိန် (၁၀၀) လက်မအထက် ရွာသွန်းသည့်ဒေသများတွင် ရေဝပ်မှုမရှိပါက ကောင်းစွာစိုက်ပျိုးနိုင်ပါသည်။ ပဲစင်းငုံသည် နေ့တာအတိုအရှည် ပင်ဖြစ်၍ စိုက်ပျိုးချိန်တွင် အပင်ကြီးထွားမှုနှင့် အပင်အမြင့်အတွက် အဓိကအရေးကြီးပါသည်။ နေ့တာအတိုအရှည်ပင်ဟု ဆိုခြင်းမှာ ဒေသမျိုးများသည် လင်းတာတို၍ အေးသောအချိန်တွင် ပန်းပွင့်ကြပြီး ရေဆင်းစိုက်ပျိုးရေးသုတေသနမှ ထုတ်လုပ် သော သက်လျင်မျိုးများသည် လင်းတာနှင့် အပူချိန်တူနဲ့ပြန်မှုမရှိ၍ တစ်နှစ်ပတ်လုံး စိုက်ပျိုးနိုင်ကြောင်းသိရှိရသည်။ သို့သော် ပန်းပွင့်ချိန်တွင် မိုးမိခြင်း၊ အပူချိန်မြင့်မားခြင်းစသည့် အခြေအနေများမှ လွတ်ကင်းအောင် စိုက်ပျိုးရန်လိုအပ်ပါသည်။ ပန်းပွင့်ရန် နေ့တာတိုကာလ လိုအပ်ပါသည်။ အပူချိန် (၂၀-၃၀) ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ရှိပါက နေ့တာရှည်သော်လည်း ပန်းပွင့်ရက်စောနိုင်သည်။ ပူလွန်း၍ ပန်းစောပွင့်လျှင် အဆံမတည်ခြင်းဖြစ်တတ်၍ ဒေသမျိုးများကို မိုးဦးကာလတွင် စိုက်ပျိုးသင့်ပါသည်။ ပဲစင်းငုံသီးနှံ သည် တစ်နှစ်ပတ်လုံး စိုက်ပျိုးနိုင်သည်ဆိုသော်လည်း ပန်းပွင့်ချိန်တွင် မိုးမိခြင်းနှင့် အပူချိန်မြင့်ခြင်းတို့မှ ကင်းဝေးရန် လိုအပ် ပါသည်။ ဒေသမျိုးများကို မိုးဦးကာလများဖြစ်သည့် မေလလယ်မှ ဩဂုတ်လထိ စတင်စိုက်ပျိုးပြီး ဇန်နဝါရီနှင့် မတ်လများတွင် ရိတ်သိမ်းပါသည်။ မြေအမျိုးအစား ရွေးချယ်မှုမရှိခြင်းကြောင့် သဲသမမြေမှ ရွံ့စေးသမမြေအထိ စိုက်ပျိုးနိုင်ပါသည်။ မြေဓီ ကျောက်စရစ်၊ မြေဓီသဲဝန်း၊ စနယ်မြေတို့တွင် ဖြစ်ထွန်း၍ နှုန်းမြေစေးကဲ့သို့ မြေဩဇာထက်သန်ပြီး မြေသားနက်သည့် သမမြေတွင် ပိုမိုဖြစ်ထွန်းပါသည်။ မြေချဉ်ဇာတ် PH 7 ဝန်းကျင်ရှိပြီး ရေစီးရေလာကောင်းသည့် မြေမျိုးတွင် ရွေးချယ် စိုက်ပျိုးသင့်ပါသည်။

ရင်းမြစ်- DALMS
 ပုံ (၅) ၂၀၁၈-၂၀၁၉ မှ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်ထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲစင်းငုံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအခြေအနေ
 Agribusiness & Trade Division, Department of Planning

၁၇။ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်ထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်း ပဲစင်းငုံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို လေ့လာပါက ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာ နှစ်တွင် စိုက်ပျိုးမှုဟက်တာ ထောင်ပေါင်း (၄၄၄) ရှိခဲ့ရာမှ နှစ်အလိုက် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုများ သိသိသာသာ လျော့နည်းလာခဲ့ရာ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် စိုက်ပျိုးမှုဟက်တာ ထောင်ပေါင်း (၄၂၄) ဖြင့် အနည်းဆုံး ဖြစ်နေပါသည်။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် (၅) % လျော့နည်းနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ (ပုံ-၅)

၁၈။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး (၁၅) ခု၌ ပဲစင်းငုံ ဟက်တာထောင်ပေါင်း (၄၂၄) ကျော် စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုရှိပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီးများတွင် အများဆုံး စိုက်ပျိုးလျက်ရှိပြီး ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီး၌ ဟက်တာ ထောင်ပေါင်း (၁၈၇) ဖြင့် ပထမအများ ဆုံး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ဟက်တာထောင်ပေါင်း (၁၄၂) ဖြင့် ဒုတိယအများဆုံး၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ဟက်တာ ထောင်ပေါင်း (၆၃) ဖြင့် တတိယအများဆုံး၊ ရှမ်း ပြည်နယ်တွင် ဟက်တာထောင်ပေါင်း (၂၀) ဖြင့် စတုတ္ထအများ ဆုံး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုရှိပါသည်။ (ပုံ-၆)

ရင်းမြစ်- DALMS ပုံ (၆) ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ် ပဲစင်းငုံအများဆုံး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအခြေအနေ

၁၉။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၏ ပဲစင်းငုံထုတ်လုပ်နိုင်မှုမှာ မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း (၂၅၀) ကျော်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း (၁၀၀) ကျော်နှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် မက်ထရစ် တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း (၅၅) ကျော် ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ပဲစင်းငုံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုမှာ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးသည် အများဆုံးဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ပဲစင်းငုံသီးနှံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းအားဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးဂေဟစနစ် အားကောင်းစေခြင်း၊ ဒေသမရွေးစိုက်ပျိုးနိုင်သည့် အားသာချက်များရှိခြင်း၊ မြေအမျိုးအစားမရွေး စိုက်ပျိုးနိုင်ခြင်း၊ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ များထဲမှ ပဲစင်းငုံစားသုံးမှု အများဆုံးဖြစ်သည့် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ မြန်မာ့ပဲစင်းငုံ အများအပြား ဝယ်ယူတင်သွင်းမှုရှိခြင်း၊ မြန်မာ့ ပဲစင်းငုံသည် ဓာတုဓာတ်ကြွင်း ကင်းစင်ခြင်း၊ စားသုံးရာတွင် အရသာကောင်းမွန်ခြင်းကြောင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ပါကစ္စတန်နှင့် နီပေါတို့မှလည်း ဝယ်လိုအားရှိပြီး ပဲစင်းငုံသီးနှံ တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးခြင်းအားဖြင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက်တစ်လျှောက်ရှိ ပြည်သူ များ လူမှုစီးပွားဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေပြီး တိုင်းပြည်ဝင်ငွေမြင့်မားစေပါမည်။ (နောက်ဆက်တွဲ - ၁)

၂၀။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်၌ ပဲစင်းငုံ (မိုး) တစ်ဧက စိုက်ပျိုးမှုအတွက် ပျမ်းမျှအားဖြင့် စုစုပေါင်းကုန်ကျစရိတ် (၄၉၇,၂၅၀) ကျပ်ခန့် ကုန်ကျမှုရှိပါသည်။ ပျမ်းမျှအထွက်နှုန်း (၁၃.၂၈) တင်း ထွက်ရှိခဲ့ပြီး တောင်သူရဈေး (Farm Gate Price) တစ်တင်းလျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် (၆၀,၀၀၀) ကျပ် ရရှိခြင်းကြောင့် တစ်ဧကပျမ်းမျှဝင်ငွေမှာ (၇၉၆,၈၀၀) ကျပ် ရရှိပါသည်။ သို့ပါ၍ တစ်ဧကစိုက် ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအတွက် အမြတ်ငွေ (၂၂,၅၅၆) ကျပ်သာ ရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပဲစင်းငုံ တစ်တင်းထုတ်လုပ်မှုအတွက် အရင်းကြေ ဈေးနှုန်း (၃၇,၄၄၄) ကျပ်ဖြစ်ပြီး တစ်ဧကလျှင် (၈.၂၉) တင်း ထွက်ရှိပါက အရင်းကြေမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား (၄) ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ် ပဲစင်းငုံ တောင်သူအရင်းကြေဈေးနှုန်းနှင့် အထွက်နှုန်းများ

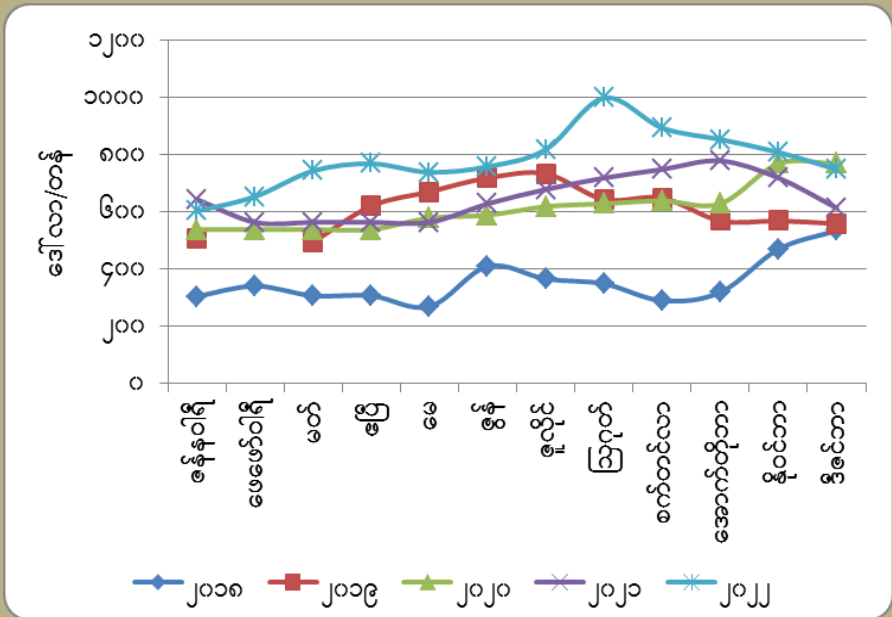
သီးနှံအမည်	ကုန်ကျစရိတ် (ကျပ်/ဧက)	အထွက်နှုန်း (တင်း/ဧက)	တောင်သူရဈေး (ကျပ်/တင်း)	စုစုပေါင်းဝင်ငွေ (ကျပ်/ဧက)	အရင်းကြေ ဈေးနှုန်း (ကျပ်/တင်း)	အရင်းကြေ အထွက်နှုန်း (တင်း / ဧက)
ပဲစင်းငုံ (မိုး)	၄၉၇,၂၅၀	၁၃.၂၈	၆၀,၀၀၀	၇၉၆,၈၀၀	၃၇,၄၄၄	၈.၂၉

ရင်းမြစ်- DOA

(ဆ) ပဲစင်းငုံ ပြည်တွင်း (FOB) ဈေးကွက် အခြေအနေ

၂၁။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ ပဲစင်းငုံ (ပြည်တွင်း) FOB ဈေးနှုန်းပြောင်းလဲမှုကို လေ့လာကြည့်ပါက ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ပဲစင်းငုံ တစ်တန်လျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၅၇ ၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၂၀ ၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၆၁၆ ၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၆၅၀ နှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ

၇၈၄ ဒေါ်လာ ရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် FOB ဈေးနှုန်းကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ရာခိုင်နှုန်း အားဖြင့် (၁၂၀) % နှင့် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် (၂၁) % ခန့် မြင့်မားလာသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ (ပုံ - ၇)

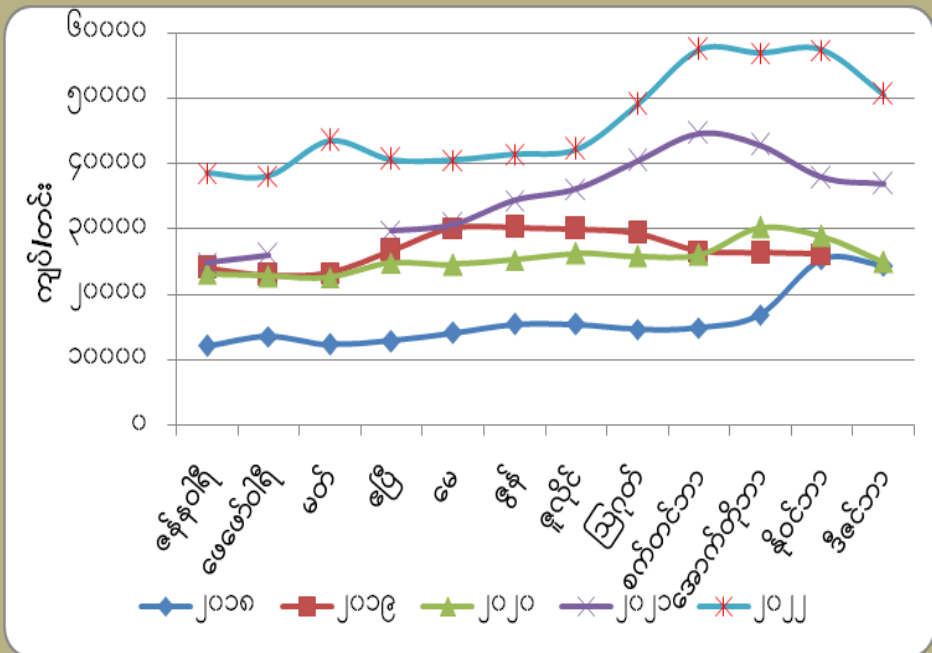

ရင်းမြစ်-MOC
ပုံ (၇) ၂၀၁၈ မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ နှစ်အလိုက်၊ လအလိုက် ပဲစင်းငုံ FOB ဈေးနှုန်း ပြောင်းလဲမှုအခြေအနေ

၂၂။ ရန်ကုန်ဈေးကွက်တွင် ပဲစင်းငုံကို မက်ထရစ်တန်ချိန် ဈေးနှုန်းများဖြင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားလျက်ရှိသော်လည်း တစ်တင်းလျှင် ဈေးနှုန်းများဖြင့် တွက်ချက်ဖော်ပြထားပါသည်။ နှစ်အလိုက် ရန်ကုန်ဈေးကွက် ပဲစင်းငုံဈေးနှုန်း ပြောင်းလဲမှုကို လေ့လာပါက ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် တစ်တင်းလျှင်ပျမ်းမျှအားဖြင့် (၁၆,၀၁၈) ကျပ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် (၂၆,၉၁၈) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် (၂၅,၄၈၇) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် (၃၄,၉၇၅) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် (၄၆,၃၈၉) ကျပ်ရှိပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ပျမ်းမျှဈေးနှုန်းပြောင်းလဲမှုကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ် လေ့လာပါက ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် (၁၉၀)% ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်

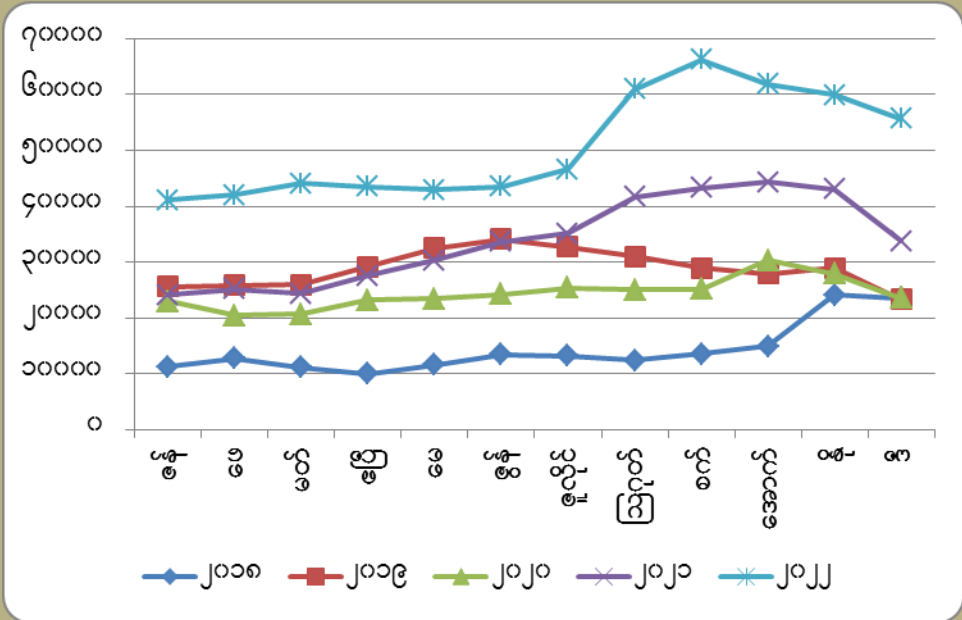
ဈေးနှုန်းပြောင်းလဲမှုမှာ (၃၃)% ဖြင့် အသီးသီးမြင့်တက်နေသည် ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၁၈-၂၀၂၁ ခုနှစ်အထိ ဈေးနှုန်းများမှာ စီမံကိန်းဦးစီးဌာနမှလည်းကောင်း ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဈေးနှုန်းများမှာ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန၏ အချက်အလက်များဖြင့် လည်းကောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ (ပုံ-၈)

၂၃။ ရန်ကုန်ဈေးကွက်တွင် ဈေးအမြင့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့သည့်လများကို နှစ်အလိုက်လေ့လာကြည့်ပါက ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း ပဲစင်းငုံတစ်တင်းလျှင် နိုဝင်ဘာလ၌ (၂၅,၃၇၂) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇွန်လ၌ (၃၀,၂၃၁) ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ၌ (၃၀,၂၇၆) ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်များ၏ စက်တင်ဘာလတွင် (၄၄,၆၁၆) ကျပ်နှင့် (၅၇,၄၅၈) ကျပ်ဖြင့် အသီးသီး ဈေးအမြင့်ဆုံး ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

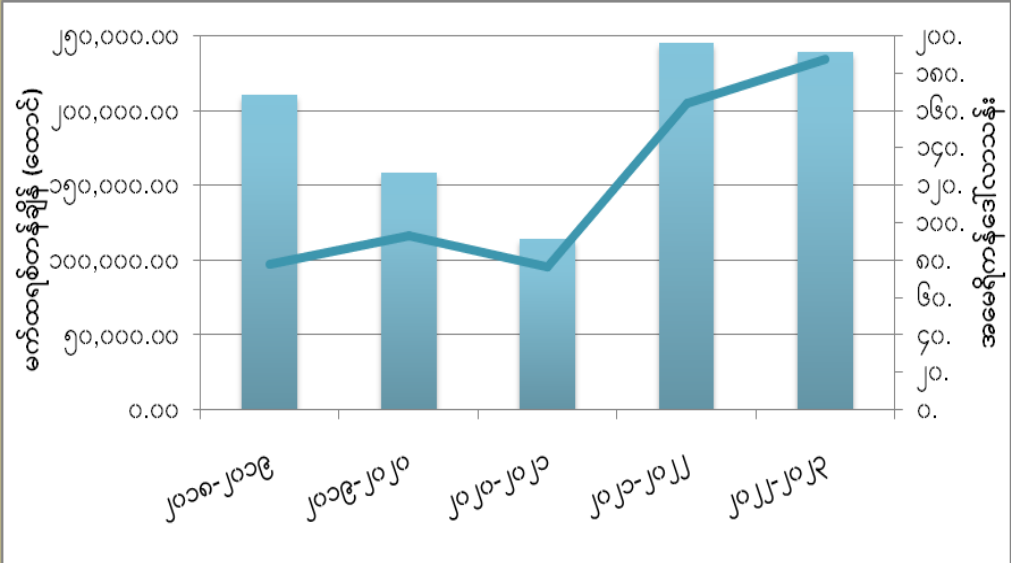
ရင်းမြစ်- DOP | DOA
ပုံ (၈) ၂၀၁၈ မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ ရန်ကုန်ဈေးကွက် လအလိုက် ပဲစင်းငုံ ဈေးနှုန်း ပြောင်းလဲမှု အခြေအနေ

၂၄။ မန္တလေးဈေးကွက်တွင် ပဲစင်းငုံများကို ပဲစင်းငုံ (နီ)နှင့် ပဲစင်းငုံ (ဖြူ) များကို ၃ တင်း (၅၆.၂၅ ပိဿာ) ဝင်အိတ် ဈေးနှုန်းများဖြင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားလျက်ရှိသော်လည်း တစ်တင်းလျှင် ဈေးနှုန်းများဖြင့် တွက်ချက်ဖော်ပြထားပါသည်။ နှစ်အလိုက် မန္တလေးဈေးကွက် ပဲစင်းငုံ (နီ) ဈေးနှုန်းပြောင်းလဲမှုကို လေ့လာပါက ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် တစ်တင်းလျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် (၁၄,၃၂၆) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် (၂၈,၈၀၄) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် (၂၄,၃၅၆) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် (၃၃,၈၅၃) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် (၅၀,၆၉၀) ကျပ်ရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ပျမ်းမျှဈေးနှုန်းပြောင်းလဲမှုကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ် လေ့လာပါက (၂၅၄) % ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာပါက (၅၀)% ဖြင့်လည်းကောင်း အသီးသီးမြင့်တက်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ (ပုံ-၉)

ရင်းမြစ်- DOP
ပုံ (၉) ၂၀၁၈ မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ မန္တလေးဈေးကွက် လအလိုက် ပဲစင်းငုံ (နီ) ဈေးနှုန်း ပြောင်းလဲမှုအခြေအနေ

၂၉။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပဲစင်းငုံများကို နှစ်စဉ်နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ပင်လယ်ရေကြောင်းတို့မှ တင်ပို့လျက်ရှိရာ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၂၁၀ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၇၈.၀၅ ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၁၅၈ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၉၃.၂၈ ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် မက်ထရစ် တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း ၁၁၄ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၇၆.၃၆ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၂၄၄ ၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၁၆၃.၆၉ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၂၃၉၊ တန်ဖိုး အားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၁၈၇.၃၉ ဖြင့် တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ပုံ (၁၁)

ရင်းမြစ်- Myan Trade (MOC)
ပုံ(၁၁) ၂၀၁၈-၂၀၁၉ မှ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်ထိ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ပင်လယ်ရေကြောင်းတို့မှ ပဲစင်းငုံတင်ပို့မှုအခြေအနေ

၃၀။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့ပဲစင်းငုံအဆင့် (၁) နေရာတွင် ရပ်တည်လျက်ရှိသော်လည်း ရေရှည်တည်တံ့စွာ ရပ်တည်နိုင်ရန်၊ ကုန်သွယ်ဘက်နိုင်ငံများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရရှိစေရေး အလေးထားဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် လက်ရှိဈေးကွက် အခြေအနေများ လျော့နည်းမှုမရှိရန် ထိန်းသိမ်း၍ ပဲလိုအပ်မှုဖြင့်မားသောနိုင်ငံများသို့ ဈေးကွက်များ တိုးချဲ့တင်ပို့ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာ့ပဲစင်းငုံ ဈေးကွက်ပိုမိုခိုင်မာစေမည်ဖြစ်ပါသည်။

၃၁။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပဲစင်းငုံများကို ပြည်ပနိုင်ငံအသီးသီးသို့ တင်ပို့လျက်ရှိရာ ပဲစင်းငုံတစ်တန်လျှင်ရရှိသည့် ဈေးနှုန်းများမှာ နိုင်ငံအလိုက်ကွာခြားမှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲစင်းငုံဈေးနှုန်းအခြေအနေများကို နိုင်ငံအလိုက် လေ့လာကြည့်ပါက အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် မက်ထရစ်တန် တစ်တန်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၄၂,၅၁၇ ဖြင့် ပထမအများဆုံး၊ ယူအေအီးနိုင်ငံတွင် ၁,၈၉၇ ဒေါ်လာဖြင့် ဒုတိယအများဆုံးရရှိခဲ့ပြီး နီပေါနိုင်ငံတွင် ၁,၁၁၆ ဒေါ်လာဖြင့် တတိယအများဆုံး ရရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ နယူးဇီလန်နိုင်ငံနှင့် အီရန်နိုင်ငံတို့တွင် ၂ ဒေါ်လာနှင့် ၁ ဒေါ်လာတို့ဖြင့် အနည်းဆုံးဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ပဲစင်းငုံ တစ်တန်အပေါ်ရရှိသည့် ဈေးနှုန်းကွာခြားချက် မြင့်မားခြင်းကြောင့် ဈေးနှုန်းရရှိမှု မြင့်မားသည့် နိုင်ငံများနှင့် ကုန်စည်စီးဆင်းမှု လွယ်ကူလျင်မြန်သည့်နိုင်ငံများအား ပို့ကုန်တိုးမြှင့်ခြင်းအားဖြင့် ပြည်ပဝင်ငွေရရှိမှု ပိုမိုမြင့်မားလာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

(၄) သုံးသပ်ချက်

၃၂။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးပြီး တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်လျှောက် အားလုံးပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် အောင်မြင်မှု၏ သော့ချက်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ပဈေးကွက်ရရှိပြီးဖြစ်သည့် ပဲစင်းငုံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုးကွင်းဆက် ပိုမိုအားကောင်းစေရေး အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများအကြား ဟန်ချက်ညီစွာ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျေးလက်ဒေသများ၌ မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် ကျေးလက်လူထု၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် များစွာအရေးပါဆဲဖြစ်ပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ အရေးပါသည့်အလျောက် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့် သီးနှံများအနက် ပြည်ပဝင်ငွေများစွာရရှိသည့် ပဲမျိုးစုံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရေးမှာလည်း အဓိကအခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်တွင် ပါဝင်နေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၈၉ ခုနှစ်၌ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲကျင့်သုံးပြီးနောက် ပဲစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုမှာ သိသာစွာ တိုးတက်လာခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ပဲမက်ထရစ်တန်ချိန် (၆) သန်းခန့် ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့ပြီး၊

ပြည်ပသို့ ပဲတန်ချိန် (၁) သန်းခန့် တင်ပို့နိုင်ခဲ့ကာ ပြည်ပဝင်ငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁) ဘီလီယံခန့် ရရှိခဲ့ပါသည်။ (ဩစတြေးလျ နိုင်ငံတကာ စိုက်ပျိုးရေးသုတေသနစင်တာ၊ ၂၀၁၇)။

၃၃။ The United Nations Trade Statistics (2020) အရ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ပဲမျိုးစုံတင်ပို့မှုအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှတွင် ဦးဆောင်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး၊ ကနေဒါနိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံတို့ပြီးနောက် ကမ္ဘာ့တတိယတင်ပို့မှု အများဆုံး နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့် ပဲမျိုးစုံအနက် မတ်ပဲ၊ ပဲတီစိမ်းနှင့် ပဲစင်းငုံတို့ကို ပြည်ပသို့ အများဆုံးတင်ပို့မှုရှိပါသည်။ ပဲမျိုးစုံသီးနှံသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအသီးသီး၏ သီးနှံပုံစံတွင် အရေးပါသောသီးနှံများဖြစ်ခြင်း၊ ပြည်ပမှ ဝယ်လိုအား ကောင်းခြင်း၊ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိသောသီးနှံဖြစ်ခြင်း၊ ပြည်တွင်းအသားတင်ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ အလုပ် အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးခြင်း စသည်တို့ကြောင့် အရေးကြီးသော သီးနှံဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ကြီးမားသည့်ဈေးကွက် ရှိခြင်း၊ ပြည်ပဝယ်လိုအား မြင့်မားသောသီးနှံဖြစ်ခြင်း၊ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် အာဟာရလုံခြုံရေးအတွက် များစွာအထောက်အကူ ဖြစ်ခြင်း၊ Good Agricultural Practice - GAP နှင့် အော်ဂဲနစ်ထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်းစသည့် အခွင့်အရေးကောင်း များစွာရှိသည့် သီးနှံဖြစ်ပါသည်။

၃၄။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအတွက် ပဲမျိုးစုံသည် နှစ်ပေါင်း (၃၀) အကြာ အများဆုံးတင်ပို့သော စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်လျက်ရှိသော ပဲအမျိုးအစားပေါင်း (၄၀) ကျော်ရှိသည့်အနက် (၁၇) မျိုးကို အဓိကထား စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ် လျက်ရှိပါသည်။ တိုင်းပြည်စီးပွားရေး ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ပဲစိုက်ပျိုးခြင်းသည် အခြားယာသီးနှံများထက် စိုက်ပျိုးရလွယ်ကူခြင်း၊ မြေတွင်းအစိုဓာတ်လက်ကျန်ဖြင့် စိုက်ပျိုးနိုင်ခြင်း၊ ရေလိုအပ်ချက် နည်းပါးသဖြင့် အယ်လ်နီညိုကြောင့် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် ဖြစ်ပေါ်

နိုင်သည့် အကျိုးဆက်များအား ခံနိုင်ရည်ရှိခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံရာသီဥတုနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း၊ နေရာဒေသမရွေး အလွယ်တကူ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်း၊ နည်းပညာလိုအပ်ချက်နည်းခြင်း၊ သွင်းအားစု ကုန်ကျစရိတ်နည်းခြင်း၊ ပြည်ပဈေးကွက် အခိုင်အမာ ရရှိပြီးဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ပြည်ပဝင်ငွေရရှိသော ပဲစင်းငုံသီးနှံအား တောင်သူများအား စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို တွန်းအားပေး ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ပဲမျိုးစုံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းသည် ဂေဟစနစ်ကောင်းစေခြင်း၊ အသားဓာတ်ပါဝင်မှုများခြင်း၊ ဘေးထွက် ပစ္စည်းများဖြစ်သည့် အပင်အကြွင်းအကျန်များကို တိရစ္ဆာန်စာအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ခြင်း၊ အစားအစာပစ္စည်းများချက်ပြုတ်ရန် လောင်စာအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ခြင်း၊ ပဲစင်းငုံပင်၏ ပင်စည်များကို ခြံစည်းရိုးအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ခြင်းအပြင် သဘာဝမြေဩဇာအဖြစ် သုံးစွဲနိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် ပဲစင်းငုံထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် ဆက်စပ်ချိတ်ဆက်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပိုမို အားကောင်းစေမည်ဖြစ်ပါသည်။

၃၅။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင်သာမက မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများပါ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အခြေခံ တိရစ္ဆာန်အစားအစာလိုအပ်မှုသည် အဓိကအရေးပါသောကြောင့် ပဲမျိုးစုံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းမှရရှိသည့် ပဲမှော်များ သည် တိရစ္ဆာန်စာများအတွက် များစွာအထောက်အကူပြုခြင်း၊ လောင်စာ၊ ချိပ်ပိုးမွေးမြူခြင်း၊ သစ်ဆွေးမြေဩဇာ၊ မြေဆီဩဇာ ဓာတ် ကြွယ်ဝစေခြင်း၊ မြေဆီလွှာထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် လေကာပင်အဖြစ် ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းမှုရှိခြင်းတို့ကြောင့် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်သူများအတွက် ကောင်းမွန်သော အကျိုးကျေးဇူးများရရှိစေပါသည်။

၃၆။ ပဲစင်းငုံသီးနှံသည် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများတွင် စားသုံးမှု အများဆုံးသီးနှံဖြစ်ပြီး ပြည်ပဝင်ငွေရရှိသောသီးနှံ ဖြစ်သော ကြောင့် အရည်အသွေးစံချိန်စံညွှန်း သတ်မှတ်ထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ကာလတို၊

ကာလရှည်စနစ်များဖြင့် ဆောင်ရွက်ပါက ကောင်းမွန်သော အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေပါမည်။ ပြည်ပဈေးကွက်အားသာချက်များ ရရှိပြီးဖြစ်၍ ပဲလိုအပ်ချက်မြင့်မားသည့် နိုင်ငံများ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့်အညီ အရည်အသွေးပြည့်ဝသော ပဲစင်းငုံသီးနှံများ တင်ပို့နိုင်ပါက ဈေးကွက်ရရှိမှု ပိုမိုကျယ်ပြန့်ခြင်း၊ ပြည်ပဝင်ငွေများစွာရရှိခြင်းစသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ပဲမျိုးစုံများ ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရောင်းချရာ၌ ကြုံတွေ့နိုင်သော အခက်အခဲများ လျော့ချနိုင်ရေး၊ ပြည်ပဈေးကွက်အခြေအနေများအား လေ့လာ၍ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ သယ်ယူစရိတ် အခွန်ခမြင့်မားခြင်းများ လျော့ချနိုင်ရေး စီမံဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ပဲစိုက်တောင်သူများအတွက် နစ်နာဆုံးရှုံးမှုမရှိရေး၊ တင်ပို့ရောင်းချသူကုန်သည်များအတွက်လည်း ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း ရရှိရေးတို့အတွက် ဈေးကွက်ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းများဆောင်ရွက်ပြီး ဈေးနှုန်းများနှင့် ပမာဏများ သတ်မှတ်၍ ဝယ်ယူမည့်နိုင်ငံများနှင့် ကြိုတင်၍ အရောင်းအဝယ်သဘောတူစာချုပ်များကို G to G ချုပ်ဆိုနိုင်ရေးများ ပိုမိုကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

၃၇။ ၁၈-၆-၂၀၂၁ ရက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့အကြား လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် နားလည်မှုစာချုပ်လွှာအရ မတ်ပဲနှင့် ပဲစင်းငုံရောင်းဝယ်မှု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ နားလည်မှုစာချုပ်လွှာကို စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနနှင့် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အိန္ဒိယသံရုံးတို့ရှိ တာဝန်ရှိသူများသည် နှစ်စဉ်ခွဲတမ်း (Quota) မတ်ပဲ တန်ချိန် (၂၅၀,၀၀၀) အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ တင်ပို့နိုင်ရန် စီမံဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ မတ်ပဲ၊ ပဲတီစိမ်း၊ ပဲစင်းငုံ၊ ကုလားပဲ၊ ပဲပုပ်၊ ပဲလွန်းနှင့် ပဲမျိုးစုံအား အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ တင်ပို့ရာတွင် ပြည်တွင်း ပဲစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူ တောင်သူများနှင့် တင်ပို့သူ ကုန်သည်များ နစ်နာဆုံးရှုံးမှုမရှိစေရေးအတွက် ဈေးကွက်လေ့လာခြင်းများအား ဆောင်ရွက်ပြီး ပြည်တွင်းလိုအပ်ချက် ပြတ်လပ်မှုမရှိစေရန်နှင့် ဈေးနှုန်းတည်ငြိမ်မှုရှိစေရန် စနစ်တကျချမှတ်၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားသင့်ပါသည်။

၃၈။ ပဲမျိုးစုံကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ရာသီဥတုနှင့် ပိုးမွှားရောဂါဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိပြီး အထွက်နှုန်းကောင်းမွန်သည့် ဒေသများ၏ ရေ၊ မြေ၊ ရာသီဥတုနှင့်ကိုက်ညီသည့် မျိုးကောင်းမျိုးသန့်များ ရရှိအောင် ဖော်ဆောင်ပေးခြင်း၊ တောင်သူများ မျိုးစေ့အလွယ်တကူ လုံလောက်စွာရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ဒေသအသီးသီးမှ စိုက်ပျိုးရေးပညာရှင်များအနေဖြင့်လည်း စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများ တောင်သူများထံသို့ လေ့ကျင့်ပညာပေးခြင်း၊ တောင်သူများကိုယ်တိုင် မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ငန်းများ ကျွမ်းကျင်စွာ ဆောင်ရွက်လာနိုင်ရေးအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်စေရန် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်း၊ ဆွေးနွေးပွဲများ၊ သုတေသနနှင့် တိုးချဲ့ပညာပေးလုပ်ငန်းများ ပိုမိုအားကောင်းစေရန် စဉ်ဆက်မပြတ်တွန်းအားပေး ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ သီးနှံများ လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှု လျော့နည်းစေရေးအတွက် စတင်စိုက်ပျိုးချိန်မှ ရိတ်သိမ်းသိုလှောင်ချိန်အထိ အဆင့်ဆင့်တွင် နည်းပညာများနှင့် အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊ တောင်သူများ ယုံကြည်အားထားရပြီး ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မာမှုရှိသည့် နည်းလမ်းကောင်းများကို အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ အရည်အသွေး စံချိန်စံညွှန်းများ သတ်မှတ်၍ သင့်လျော်သည့် မူဝါဒများချမှတ်ပေးခြင်း၊ ယခုအခါ ပြည်တွင်း ပဲစားသုံးမှုစစ်တမ်းများ ကောက်ယူနေပြီဖြစ်ပြီး ကျန်းမာရေးအတွက် အထူးသင့်တော်သော ပဲစင်းငုံကို ပြည်တွင်း စားသုံးမှုများ ပိုမိုများပြားလာစေရန် အသိပညာပေးခြင်း၊ ဆိုရှယ်မီဒီယာများတွင် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများပေးခြင်း၊ တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်၍ ဈေးကွက်တွင်ကျယ်လာစေအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ပဲမျိုးစုံတန်ဖိုးကွင်းဆက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အားကောင်းစေရေး တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

၃၉။ ဈေးကောင်းပေးဝယ်ယူမှုရှိသည့် ပြည်ပနိုင်ငံများ၏ ဈေးကွက်လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိရန် ပြည်တွင်း ကုန်သွယ်မှု ကဏ္ဍလုပ်ငန်းစဉ်များ စနစ်တကျ လွယ်ကူချောမွေ့စေရေး အလေးထားဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဈေးကွက်သတင်း အချက်အလက်ဆိုင်ရာများ မှန်ကန်မြန်ဆန်စွာဖြင့် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ရရှိနိုင်ရေး၊ တောင်သူများကြုံတွေ့နေရသည့် အခက်အခဲများကို လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းများပြုလုပ်၍ စနစ်တကျ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် တောင်သူများ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများတွင် လက်ခံယုံကြည်မှုမြင့်မားပြီး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်မြင့်မားရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်လာမည် ဖြစ်ပေသည်။

၄၀။ ထို့ပြင် သွင်းအားစုကုန်ကျစရိတ်များ မြင့်မားလာခြင်းကြောင့် တောင်သူများ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ချေးငွေဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ တောင်သူများ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရာတွင် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် အားနည်းချက်၊ အားသာချက် အခြေအနေများကို ကွင်းဆင်းစစ်တမ်းကောက်ယူ၍ လိုအပ်သည်များကို အချိန်မီ ညှိနှိုင်းပံ့ပိုးပေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါသည်။ တောင်သူများ သီးနှံထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍတွင် စိတ်ပါဝင်စားမှု ပိုမိုအားကောင်းလာရန်အတွက် ကန်ထရိုက် လယ်ယာစနစ် တွင်ကျယ်စွာအသုံးပြုနိုင်ရေး တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူများအတွက် ချေးငွေနှင့် ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ခြင်းများကို စနစ်တကျ စီမံဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် အထောက်အပံ့ကောင်း များရရှိရန် တောင်သူအကျိုးစီးပွားရှေးရှုသော ချေးငွေပံ့ပိုးမှုကို စိုက်ပျိုးရေး၊မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနမှ ဦးဆောင်၍ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန၊ အသင်းအဖွဲ့များနှင့်ပူးပေါင်း၍ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ လွယ်ကူချောမွေ့စေရေး ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။

(၃) မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုတင်ပြချက်

၄၁။ ပဲစင်းငုံထုတ်လုပ်မှု ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မာစေရန်၊ ပြည်ပဝင်ငွေရရှိမှု ပိုမိုမြင့်မားစေရန်၊ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက် တစ်လျှောက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် အောက်ဖော်ပြပါအချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါကြောင်း အကြံပြုတင်ပြအပ်ပါသည်-

- (က) ထုတ်လုပ်မှုနှင့် တန်ဖိုးကွင်းဆက်များ ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်အတွက် ပံ့ပိုးနိုင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ချမှတ်ပေးခြင်း၊
- (ခ) ပြည်တွင်းစားသုံးမှုများပြားပြီး ပြည်ပသို့ အများဆုံးတင်ပို့နေသည့် အထွက်နှုန်းကောင်း၍ အရည်အသွေး မြင့်မားသော ပဲမျိုးစေ့များအား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးနိုင်ရန်အတွက် သုတေသနများအား အရှိန်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်သွားခြင်း၊
- (ဂ) တောင်သူများ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအတွက် အခြေခံလိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့် သွင်းအားစုများကို ဈေးနှုန်း သင့်တင့်စွာဖြင့် လိုအပ်သည့်အချိန်တွင် ရရှိနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဃ) ရာသီချိန်မီ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်ရေးအတွက် အရည်အသွေးကောင်းမွန်ပြီး အာမခံအပြည့်အဝရှိသည့် စက်ကိရိယာများ ချိတ်ဆက်ဝယ်ယူနိုင်ရေးနှင့် ငှားရမ်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေး လိုအပ်သလို ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (င) ပဲစားသုံးမှု စစ်တမ်းများကောက်ယူ၍ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များပေါ်မူတည်၍ တစ်နိုင်ငံလုံးလွှမ်းခြုံသည့် အများဆုံး စားသုံးလေ့ရှိသော ပဲအမျိုးအစားများကို ပြည်တွင်း၌ ဖူလုံစွာစားသုံးနိုင်ရေးနှင့် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိပြီး ပြည်ပလိုအပ်ချက်များသည့် ပဲသီးနှံများ ပိုမိုတင်ပို့နိုင်ရေးအတွက် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု၊ စားသုံးမှုနှင့် ပြည်ပသို့တင်ပို့မှု ပမာဏကို ချိန်ညှိဆောင်ရွက်သွားပေးခြင်း၊
- (စ) ပဲအမျိုးအစားအလိုက် ပဲအခြေခံသည့် တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန်များ၊ သီးနှံများလေလွင့်ဆုံးရှုံးမှု မဖြစ်ပေါ်ရေး အခြေခံအဆောက်အအုံလိုအပ်ချက်များ၊ အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများ ထွန်းကားလာစေရေးအတွက် ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ နည်းပညာနှင့် ဈေးကွက်ရရှိရေး သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊

- (ဆ) ပဲထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအား တိုးမြှင့်လာစေရန်အတွက် ခေတ်မီစိုက်ပျိုးနည်းစနစ်များ၊ နည်းပညာများ ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊ မြေဩဇာအသုံးချမှုနှင့် ပိုးမွှားရောဂါ ကာကွယ်ရေးနည်းလမ်းများ၊ သွင်းအားစုများ ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့အား ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဇ) ဝယ်လိုအားကိုဦးတည်သည့် ဈေးကွက်ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဈ) ချေးငွေကဏ္ဍဆိုင်ရာများဆောင်ရွက်ရာတွင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူ တောင်သူများသာမက ထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက် တစ်လျှောက် ပါဝင်သူများအားလုံး လူမှုစီးပွားဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ချေးငွေများ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊
- (ည) သယ်ယူစရိတ်မြင့်မားခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်မှုပိုမိုလွယ်ကူချောမွေ့စေရန် အခွန်အခနှင့်သက်ဆိုင်သော အတားအဆီး အချို့အား ဖြေလျော့ပေးနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဋ) ကန်ထရိုက်လယ်ယာစနစ် ထွန်းကားလာစေရန်အတွက် အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ အရှိန်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် တောင်သူနှင့်ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြား တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု အားကောင်းသော စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဌ) ဈေးကွက်နှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များအား တောင်သူထံ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ဖြန့်ဖြူးသွားနိုင်ရန် အတွက် ဒေသအလိုက် ကုန်စည်ဒိုင်များ၊ ကုန်သည်အသင်းအဖွဲ့များမှ လယ်ယာထွက်ကုန် သတင်းအချက်အလက်များ၊ ပြည်ပဈေးကွက် အခြေအနေများအားစုစည်း၍ သက်ဆိုင်ရာဌာန၊ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများနှင့် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်း၍ ဆိုရှယ်မီဒီယာများ၊ ဖုန်းအက်ပလီကေးရှင်းများမှတစ်ဆင့် ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဍ) စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင်သာမကနှင့် မွေးမြူရေးကဏ္ဍများနှင့် တွဲဖက်လုပ်ကိုင်သူများအား တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးကဏ္ဍ အတွက် လိုအပ်သည်များ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဎ) တောင်သူပညာပေးလုပ်ငန်းများနှင့် ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ မွေးထုတ်ပေးခြင်းလုပ်ငန်းများကို အရှိန်အဟုန် မြှင့်တင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဏ) ပဲထုတ်လုပ်မှုအခြေခံသည့် စိုက်ပျိုးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြင့် ကျေးလက်နေ လုပ်ကွက်ငယ် ပဲစိုက်တောင်သူများ၏ ဆင်းရဲမှုလျော့ချပြီး လူနေမှုဘဝနှင့် ဝင်ငွေမြင့်မားလာစေရန် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။
- (တ) အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိကတို့ ပူးပေါင်း၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အားကောင်းလာစေရေးအတွက် အစိုးရမှ မူဝါဒများချမှတ်၍ အားပေးကူညီပေးခြင်း၊
- (ထ) သတ်မှတ်စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသည့် သီးနှံများတင်ပို့သည့် ကုမ္ပဏီများကို အစိုးရမှ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် တည်ဆဲဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများအရ ထိထိရောက်ရောက် အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဒ) ပြည်ပသို့ ပဲဈေးကွက်ချဲ့ထွင်နိုင်ရန်နှင့် ပြည်တွင်းပဲစားသုံးမှုအပိုင်းတွင် ဘေးကင်းလုံခြုံစေရေးအတွက် ပဲအရည် အသွေးပိုင်း တိုးတက်လာရေးအတွက် စံချိန်စံညွှန်းများ သတ်မှတ်ပေးခြင်း၊
- (ဓ) ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုမှသည် ပြည်ပတင်ပို့မှုကွင်းဆက်တစ်လျှောက် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးနှင့် ကုန်သွယ်မှု တည်ငြိမ်ရေး၊ ဈေးနှုန်းသေချာမှုရှိစေရေးတို့အတွက် အစိုးရအချင်းချင်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။

ကိုးကားချက်များ

- ၁။ စီမံကိန်းဦးစီးဌာန (DOP)၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
- ၂။ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန (DOA)၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန.
- ၃။ လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန (DALMS)၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
- ၄။ မြန်မာ့ပဲမျိုးစုံ တန်ဖိုးကွင်းဆက်မြှင့်တင်ရေးလမ်းပြမြေပုံ (၂၀၂၁-၂၀၂၅)၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
- ၅။ အမှတ်စဉ် (၂၆/၂၀၂၃)၊ ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန ၊ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန (MOC)
- ၆။ မြန်မာ့ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့၊ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန (Myan Trade၊ MOC)
- ၇။ ပဲမျိုးစုံစိုက်ပျိုးနည်းလက်စွဲ (Pulses Training Manual)
- ၈။ (IMARC) Pigeon Pea Market- ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစက်မှုလုပ်ငန်းလမ်းကြောင်းများ၊ မျှဝေမှု၊ အရွယ်အစား၊ ကြီးထွားမှု၊ အခွင့်အလမ်းနှင့် ခန့်မှန်းချက် 2023-2028 အစီရင်ခံစာပုံစံ- PDF+Excel | အစီရင်ခံစာ ID- SR112023A662
- ၉။ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာနည်းပညာများ (doa.gov.mm/fes/index.php?route=cms/category&path=33)
- ၁၀။ <https://www.indexbox.io/store/myanmar-pigeon-peas-market-report-analysis-and-forecast-to-2020/>
- ၁၁။ http://en.wikipedia.org/wiki/Pigeon_pea
- ၁၂။ Trade Map- <https://www.trademap.org/>

ပုံနှိပ်သူ-မိဘအေးရိပ်ပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၉၀၂)

Phone: ၀၉-၅၁၉၆၈၆၆၊ ၀၉-၄၃၁၁၄၁၄၄

Address: အမှတ်-၃၆/ဘီ၊ (၅၅) လမ်း၊
အလယ်ဘလောက်၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။

လယ်ယာစီးပွားနှင့်ကုန်သွယ်မှုဌာနခွဲ

စီမံကိန်းဦးစီးဌာန၊
စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန

Email: agribusiness.dopmoali@gmail.com

Phone: ၀၆၇၃-၄၁၀၁၀၇၊ ၀၆၇၃-၄၁၀၆၈၄

Address: ရုံးအမှတ် (၁၅)၊ နေပြည်တော်။

နောက်ဆက်တွဲ (က)

၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ နိုင်ငံအလိုက် မြန်မာနိုင်ငံမှ ပဲစင်းငုံ တင်ပို့မှုအခြေအနေ

ရေတွက်ပုံ - မက်ထရစ်တန်

စဉ်	တင်သွင်းသည့် နိုင်ငံများ	တင်သွင်း					စဉ်	တင်သွင်းသည့် နိုင်ငံများ	တင်သွင်း				
		၂၀၁၈	၂၀၁၉	၂၀၂၀	၂၀၂၁	၂၀၂၂			၂၀၁၈	၂၀၁၉	၂၀၂၀	၂၀၂၁	၂၀၂၂
၁	အိန္ဒိယ	၂၂,၀၁၈	၅,၄၁၅	၁၂၀	၁၉,၁၇၅	၁၉၂,၉၉၉	၇	စင်စစ်	၃	-	၃	-	၁၃၆
၂	ယူအေအီး	၉၈၄	-	-	-	၂,၇၇၅	၈	တရုတ်	၁၁၀	၆၁	-	-	၅၈
၃	နီပေါ	၂၄၀	-	-	၅၅၅	၁,၅၂၅	၉	အီတလီ	-	-	-	-	၅၀
၄	ပါကစ္စတန်	၆၆	-	-	၅၀	၃၅၀	၁၀	ကနေဒါ	၆၀	-	၁၃	-	၄၈
၅	အမေရိကန်	၂၀	၃၁	၅၉	-	၂၂၃	၁၁	အခြား	၆၅၈	၃၅	၂၁၇	၃	၁၀၉
၆	ပြင်သစ်	-	-	-	-	၁၅၀		စုစုပေါင်း	၂၄,၁၅၉	၅,၅၄၂	၄၁၂	၁၉,၇၅၃	၁၉၈,၄၂၃

ရင်းမြစ်- ITC Trade Map

၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ (၃၁-၃-၂၀၂၃) ထိ ပဲစင်းငုံ (မိုး) စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုစာရင်း (တင်း/ဧက)

ရေတွက်ပုံ - တင်း

စဉ်	တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်	စိုက်ဧရိယာ (ဧက)	ရိတ်သိမ်း ဧရိယာ (ဧက)	အထွက်နှုန်း	အထွက်	စဉ်	တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်	စိုက်ဧရိယာ (ဧက)	ရိတ်သိမ်း ဧရိယာ (ဧက)	အထွက်နှုန်း	အထွက်
၁	နေပြည်တော်	၃၇၂	၃၇၂	၁၃.၇၈	၅,၁၂၇	၁၁	မွန်	-	-	-	-
၂	ကချင်	၃၄၂	၃၄၂	၁၄.၂၂	၄,၈၆၃	၁၂	ရခိုင်	၅၂၉	၅၂၉	၈.၀၉	၄,၂၇၉
၃	ကယား	၄,၅၉၆	၄,၅၉၆	၁၃.၂၉	၆၁,၀၅၈	၁၃	ရန်ကုန်	-	-	-	-
၄	ကရင်	၄၄၆	၄၄၆	၁၃.၂၆	၅,၉၁၃	၁၄	ရှမ်း	၄၉,၆၂၈	၄၉,၆၂၈	၁၇.၀၀	၈၄၃,၇၇၉
၅	ချင်း	၅၆၄	၅၆၄	၁၃.၉၉	၇,၈၉၁		- ရှမ်းတောင်	၄၃,၇၃၃	၄၃,၇၃၃	၁၇.၆၇	၇၇၂,၉၀၉
၆	စစ်ကိုင်း	၄၆၂,၃၈၁	၄၆၂,၃၈၁	၁၆.၈၃	၇,၇၈၂,၂၅၅		- ရှမ်းမြောက်	၅,၀၀၂	၅,၀၀၂	၁၂.၆၂	၆၃,၁၁၂
၇	တနင်္သာရီ	၂၄	၂၄	၅.၆၇	၁၃၆		- ရှမ်းရှေ့	၈၉၃	၈၉၃	၈.၆၉	၇,၇၅၈
၈	ပဲခူး	၁၇,၇၆၅	၁၇,၇၆၅	၁၆.၉၂	၃၀၀,၅၅၁	၁၅	ဧရာဝတီ	၁,၉၉၂	၁,၉၉၂	၁၅.၇၆	၃၁,၃၈၉
၉	မကွေး	၁၅၇,၉၅၁	၁၅၇,၉၅၁	၁၀.၉၂	၁,၇၂၅,၀၈၂						
၁၀	မန္တလေး	၃၅၁,၀၁၈	၃၅၁,၀၁၈	၈.၉၄	၃,၁၃၈,၅၄၇		ပြည်ထောင်စုချုပ်	၁,၀၄၇,၆၀၈	၁,၀၄၇,၆၀၈	၁၃.၂၈	၁၃,၉၁၀,၈၇၀

ရင်းမြစ် : DALMS (မှတ်ချက်။ ၁ ဟက်တာ = ၂.၄၇ ဧက)

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)

၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးဈေးကွက် နှစ်အလိုက်၊ လအလိုက် ပဲစင်းငုံဈေးနှုန်းပြောင်းလဲမှုအခြေအနေ

ရေတွက်ပုံ - ကျပ်/တင်း

လအမည်	၂၀၁၈			၂၀၁၉			၂၀၂၀			၂၀၂၁			၂၀၂၂		
	ရန်ကုန် ပဲစင်းငုံ	မန္တလေး		ရန်ကုန် ပဲစင်းငုံ	မန္တလေး		ရန်ကုန် ပဲစင်းငုံ	မန္တလေး		ရန်ကုန် ပဲစင်းငုံ	မန္တလေး		ရန်ကုန် ပဲစင်းငုံ	မန္တလေး	
		ပဲစင်းငုံ (နီ)	ပဲစင်းငုံ (ဖြူ)		ပဲစင်းငုံ (နီ)	ပဲစင်းငုံ (ဖြူ)		ပဲစင်းငုံ (နီ)	ပဲစင်းငုံ (ဖြူ)		ပဲစင်းငုံ (နီ)	ပဲစင်းငုံ (ဖြူ)		ပဲစင်းငုံ (နီ)	ပဲစင်းငုံ (ဖြူ)
ဇန်နဝါရီ	၁၂၁၈၉	၁၁၂၈၃	၁၂၃၁၇	၂၄၁၂၁	၂၅၆၀၀	၂၃၈၃၃	၂၃၂၂၄	၂၂၉၈၃	၂၄၀၅၆	၂၄၈၅၁	၂၄၀၆၃	၂၃၅၄၂	၃၈၅၉၁	၄၁၀၈၃	*
ဖေဖော်ဝါရီ	၁၃၅၇၃	၁၂၇၀၈	၁၃၄၅၈	၂၂၉၆၇	၂၅၈၁၃	၂၂၅၄၂	၂၂၈၂၂	၂၀၄၅၈	၁၉၅၄၂	၂၆၁၁၇	၂၅၁၃၉	၂၄၁၆၇	၃၈၁၈၀	၄၂၀၀၀	*
မတ်	၁၂၃၄၇	၁၁၁၀၄	၁၁၃၇၅	၂၃၃၃၇	၂၅၈၉၆	၂၄၄၅၈	၂၂၆၁၃	၂၀၆၂၅	၁၉၆၂၅	*	၂၄၃၈၃	၂၂၆၆၇	၄၃၅၈၃	၄၄၀၄၂	၄၂၇၀၈
ဧပြီ	၁၂၈၇၄	၉၉၇၉	၁၀၅၁၄	၂၆၇၂၈	၂၉၁၆၇	၂၇၈၈၉	၂၄၉၁၂	၂၃၂၃၆	၂၂၉၅၈	၂၉၇၃၃	၂၇၅၂၈	၂၆၀၀၀	၄၀၆၂၅	၄၃၅၀၀	၄၃၃၃၃
မေ	၁၄၁၁၇	၁၁၆၃၃	၁၂၀၁၇	၃၀၁၃၅	၃၂၄၃၃	၃၀၀၀၀	၂၄၅၉၀	၂၃၃၉၆	၂၃၈၇၅	၃၀၇၅၈	၃၀၃၅၄	၂၇၆၂၅	၄၀၅၈၉	၄၂၈၈၇	၄၂၅၀၀
ဇွန်	၁၅၄၅၃	၁၃၄၃၁	၁၄၂၅၀	၃၀၂၃၁	၃၄၁၂၅	၃၂၅၈၃	၂၅၂၉၃	၂၄၂၂၉	၂၄၆၄၆	၃၄၃၈၈	၃၃၆၈၃	၃၀၁၃၃	၄၁၄၃၂	၄၃၅၄၂	၄၂၆၆၇
ဇူလိုင်	၁၅၄၅၃	၁၃၁၈၈	၁၃၉၁၇	၃၀၀၀၁	၃၂၆၆၇	၃၂၆၆၇	၂၆၂၆၂	၂၅၃၈၉	၂၅၇၀၀	၃၆၁၂၂	၃၅၀၈၃	၃၀၄၁၇	၄၂၂၂၇	၄၆၆၀၀	၄၂၉၁၇
ဩဂုတ်	၁၄၆၆၈	၁၂၄၂၂	၁၃၄၀၀	၂၉၃၈၀	၃၁၀၀၀	*	၂၅၈၈၈	၂၅၀၆၃	၂၅၃၃၃	၄၀၅၀၁	၄၁၆၆၇	*	၄၉၀၇၃	၆၀၉၄၃	၅၇၇၂၀
စက်တင်ဘာ	၁၄၈၈၇	၁၃၅၇၆	၁၂၆၂၅	၂၆၆၈၀	၂၈၈၇၅	၂၄၁၆၇	၂၆၀၆၂	၂၅၁၅၀	၂၅၆၆၇	၄၄၆၁၆	၄၃၂၅၃	*	၅၇၄၅၈	၆၆၂၆၇	၆၂၆၀၀
အောက်တိုဘာ	၁၆၈၇၆	၁၄၉၆၇	၁၄၄၃၃	၂၆၃၅၈	၂၇၈၆၇	၂၉၆၆၇	၃၀၂၇၆	၃၀၃၃၃	၃၀၁၂၅	၄၂၈၅၉	၄၄၃၃၃	*	၅၆၉၁၇	၆၁၈၆၇	၅၄၀၀၀
နိုဝင်ဘာ	၂၅၃၇၂	၂၄၁၂၅	၂၂၅၈၃	၂၆၁၅၇	၂၈၈၇၅	*	၂၈၉၃၀	၂၇၈၅၄	၂၈၅၀၀	၃၇၈၅၀	၄၃၀၀၀	*	၅၇၃၉၂	၅၉၈၈၇	၄၉၅၅၃
ဒီဇင်ဘာ	၂၄၄၀၁	၂၃၅၀၀	*	*	၂၃၃၃၃	၂၅၀၀၀	၂၄၉၇၃	၂၃၅၅၀	၂၆၁၆၇	၃၆၉၃၃	၃၃၇၅၀	၃၂၄၁၇	၅၀၆၀၄	၅၅၆၆၇	၅၁၁၁၀
ပျမ်းမျှ	၁၆၀၁၈	၁၄၃၂၆	၁၃၇၁၇	၂၆၉၁၈	၂၈၈၀၄	၂၇၂၈၀.၆	၂၅၄၈၇	၂၄၃၅၆	၂၄၆၈၃	၃၄၉၇၅	၃၃၈၅၃	၂၇၁၂၁	၄၆၃၈၉	၅၀၆၉၀	၄၈၉၁၁

ရင်းမြစ်- DOP ၊ DOA (၂၀၂၂ ခုနှစ် ရန်ကုန်ဈေးကွက် ဈေးနှုန်းများသည် DOA မှ ရယူထားပါသည်။) (*) ဈေးနှုန်းမရရှိပါ။

မှတ်ချက်။ - ရန်ကုန်ဈေးကွက်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် ဈေးနှုန်းများဖြင့်လည်းကောင်း၊ မန္တလေးဈေးကွက်တွင် ၃ တင်း (၅၆.၂၅ ပိဿာ) အိတ်ဈေးနှုန်းများဖြင့်လည်းကောင်း ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားလျက်ရှိသော်လည်း တစ်တင်းဈေးနှုန်းများဖြင့် တွက်ချက်ဖော်ပြထားပါသည်။